

ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΕΤΟΥΣ 1954

ΥΠΟ ΞΕΝ. ΖΟΛΩΤΑ

I. ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1954

1. Τò έτος 1954 υπήρξεν έτος περαιτέρω προόδου δια τήν έλληνικήν οικονομίαν. Τò άκαθάριστον πραγματικόν έθνικόν προΐον ηύξήθη έναντι τοϋ 1953 κατά 3-4 %, ώς προκύπτει άπό προσωρινά στοιχειά. Παρά τας έπιτευχθείσας περαιτέρω βελτιώσεις εις τήν γεωργίαν, τò έξ αύτῆς κοινωνικόν προΐον ήτο ήλαττωμένον έξ αίτίας τῆς μειωμένης έσοδείας δημητριακῶν και έλαίου, τήν όποίαν άντεστάθμισαν εις σημαντικόν μέτρον ούσιώδεις αύξήσεις εις τήν παραγωγήν, ιδίως βάμβακος, όρύζης και κτηνοτροφικῶν προϊόντων. Άντιθέτως, τò έκ τῆς έν γένει μεταποιήσεως κοινωνικόν προΐον υπήρξε μεγαλύτερον, ιδίως συνεπεία αύξήσεως τοϋ προϊόντος έκ τῆς βιομηχανίας. Η άκαθάριστος βιομηχανική παραγωγή έμφανίζει μεταξύ 1953 και 1954 ούσιώδη άνοδον ή όποία φαίνεται νά όφείλεται κυρίως εις σημαντικήν αύξησιν τῆς παραγωγικότητος.

Ό όγκος τῶν συνολικῶς χρησιμοποιηθέντων άγαθῶν ήτο κατά 4,5 % περίπου μεγαλύτερος τò 1954 έν συγκρίσει πρòς τò 1953. Η αύξεις αύτῆς κατέστη δυνατή κυρίως συνεπεία αύξήσεως τοϋ έθνικοϋ προϊόντος, αλλά και τῶν διαθεσίμων άγαθῶν έξ εισαγωγῶν. Η αύξεις τῆς χρησιμοποιήσεως άγαθῶν άντιστοιχεῖ εις αύξησιν τόσον τῆς καταναλώσεως και τοϋ σχηματισμοϋ παγίου κεφαλαίου, όσον και τῶν έξαγωγῶν. Αί άκαθάριστοι έπενδύσεις παγίου κεφαλαίου, κατά τας μέχρι τοϋδε εκτιμήσεις ηύξήθησαν ούσιωδῶς τò 1954, κατά ποσοστὸν περίπου 11 %, ένῶ τὰ άποθέματα κατά πολὺ ολιγώτερον, συνεπεία τῆς αναλώσεως τῶν ύψηλῶν άποθεμάτων, ιδίως σίτου και έλαίου, έκ τῶν έσοδειῶν τοϋ 1953. Αί έξαγωγαι έσημείωσαν κατά τò 1954 τήν μεγαλυτέραν ποσοστιαίαν αύξησιν, άνελθοϋσαν εις 30 % περίπου, τήν δέ μικροτέραν ή συνολική κατανάλωσις, ή όποία όμως εις άπόλυτον μέγεθος άπερρόφησε τò μεγαλύτερον μέρος τῶν προσθέτων διαθεσίμων άγαθῶν και ύπηρεσιῶν. Έκ τῶν άνωτέρω προκύπτει ότι κατά τò 1954 ή έλληνική οικονομία διετέλεσεν εις έντασιν προσπαθείας, ή όποία επέτρεψε περαιτέρω αύξησιν εις τὸν παραγωγικὸν έξοπλισμὸν τῆς χώρας και ιδίως εις τας έξαγωγάς.

Ἡ Νομισματικὴ Κατάστασις. — 2. Ὑπάρχουν ἐνθαρρυντικαὶ ἐνδείξεις περὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς νομισματικῆς καταστάσεως, ἀλλ' ἀπαιτεῖται πάντοτε ἄγρυπνος παρακολούθησις τῆς πρὸς ἀποσόβησιν ἐνδεχομένων διαταρακτικῶν ἐπιδράσεων.

Κατὰ τὸ δωδεκάμηνον τοῦ 1954 ἡ ποσοστιαία αὐξήσις τῶν ἐν γένει ἰδιωτικῶν καταθέσεων, καὶ ἰδίως τῶν καταθέσεων ταμιευτηρίου, ἦτο οὐσιωδῶς μεγαλυτέρα τῆς ποσοστιαίας αὐξήσεως τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας. Παρ' ὅλον δὲ ὅτι αἱ σημεριναὶ ἰδιωτικαὶ καταθέσεις κατὰ μικρὸν μέρος μόνον δύνανται νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς ἀποταμιευτικαί, ὁ ταχύτερος ρυθμὸς αὐξήσεως τῶν ἐναντι τῆς αὐξήσεως τῆς κυκλοφορίας τραπεζικῶν γραμματίων ἀποτελεῖ ἐνδειξιν τῆς βαθμιαίως ἀποκαθισταμένης ἐμπιστοσύνης εἰς τὸ ἐθνικὸν νόμισμα καὶ τῆς ἀξανομένης ροπῆς τοῦ πληθυσμοῦ ὅπως διατηρῇ τὰ διαθέσιμά του εἰς δραχμάς. Παρατηρεῖται ἐπίσης ὅτι ἡ σχέσις τοῦ ἀκαθαρίστου ἐθνικοῦ προϊόντος εἰς τρεχούσας τιμὰς πρὸς τὸ σύνολον τῶν διαθέσιμων χρηματικῶν μέσων, δηλαδή ἡ εἰσοδηματικὴ ταχύτης κυκλοφορίας, ἐσημείωσε σαφῆ μείωσιν μεταξὺ τοῦ 1953 καὶ 1954. Ἀνάλογον ἐνδειξιν ἀποτελεῖ ἡ μείωσις τῆς σχέσεως μεταξὺ τῶν προσαγομένων εἰς συμψηφισμόν ἐπιταγῶν πρὸς τὰς καταθέσεις ὅψεως, ὑποδηλοῦσα αὐξουσαν ροπὴν πρὸς ρευστότητα εἰς δραχμάς.

Ἡ τεχνικὴ μεταβολὴ εἰς τὴν νομισματικὴν μονάδα διὰ τῆς καταργήσεως τῶν «χιλιάδων» γενικώτερον μὲν διηυκόλυνε τὰς συναλλαγάς, ἐνῶ συγχρόνως ἐξηφάνισε μίαν ὑπόμνησιν παλαιῶν πληθωρικῶν καταστάσεων.

3. Οἱ τιμάρηθμοι ἐσημείωσαν ἐντὸς τοῦ 1954 σχετικῶς περιορισμένην καὶ βραδεῖαν ἄνοδον. Ὁ τιμάρηθμος χονδρικῆς πωλήσεως ηὔξηθη περίπου κατὰ 6%, ὁ τιμάρηθμος κόστους ζωῆς τῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος κατὰ 7–8%, ἐνῶ ὁ τιμάρηθμος λιανικῆς πωλήσεως ἐσημείωσεν ἄνοδον μὴ ὑπερβαίνουσαν τὸ 3%. Αἱ κινήσεις αὐταὶ ὀφείλονται εἰς ποικίλας ἐπιδράσεις. Κατὰ τοὺς πρώτους ἰδίως μῆνας τοῦ 1954 ἡ ἀναπροσαρμογὴ τῶν μισθῶν καὶ ἡ ἐν γένει ὀλοκλήρωσις τῶν συνεπειῶν τῆς ὑποτιμῆσεως προεκάλεσε περαιτέρω ὑψώσεις εἰς τὰς τιμὰς καὶ εἰς τοῦτο πιθανῶς ὀφείλεται ἡ μὴ ἐκδήλωσις τῶν συνήθων ἐποχικῶν μειώσεων κατὰ τὴν ἀνοιξιν τοῦ 1954. Κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τοῦ 1954 καὶ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ 1955 ἐσημειώθη αὐξήσις τῶν τιμαρίθμων πρώτων ὑλῶν καὶ ἡμικατεργασμένων προϊόντων, ἀντανακλῶσα κατὰ μέγα μέρος παλαιότερας καὶ προσφάτως ἐνταθείσας διεθνεῖς ὑψωτικὰς κινήσεις βασικῶν βιομηχανικῶν εἰδῶν καὶ ναύλων. Χαρακτηριστικὸν τῆς διαδοχῆς κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξεδηλώθησαν αἱ διάφοροι ὑψωτικαὶ ἐπιδράσεις εἰς τοὺς τιμαρίθμους εἶναι, ὅτι ἐνῶ ἀπὸ τῆς ὑποτιμῆσεως μέχρι τέλους τοῦ 1953 ὁ εἰδικὸς τιμάρηθμος χονδρικῆς πωλήσεως εἰσαγομένων εἰδῶν ἐνεφάνισεν ἐντονωτέραν καὶ ταχύτεραν ὑψωτικὴν τάσιν ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν γενικὸν τιμάρηθμον, μετὰ ταῦτα αἱ τάσεις τῶν δύο τούτων τιμαρίθμων περίπου συμβαδίζουν. Οὕτω ἐντὸς τοῦ 1954 ἡ ἄνοδος τῶν τιμαρίθμων ἐκδηλώνει κυρίως τὴν

αύξησιν γενικῶς τῶν χρηματικῶν ἐξόδων παραγωγῆς. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀναπροσαρμογὴ τῶν εἰσοδημάτων καὶ τιμῶν εἰς ἀνώτερα ἐπίπεδα κατὰ τὸ 1954 προεκάλεσεν αὐξησιν τῆς ἐν γένει ζητήσεως καὶ προσδοκίας περαιτέρω αὐξήσεων. Τοιοῦτο κλίμα ἐνισχύει τὰς ἐπιχειρήσεις εἰς ὑψώσεις ἢ ἐμμονὴν εἰς ἠύξημένης τιμάς, ἰδίως ὅταν ὑφίστανται ὀλιγοπωλικαὶ καταστάσεις. Πρέπει ἀκόμη νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ διατήρησις ὑψωτικῆς ψυχολογίας ἐν γένει καὶ εἰς τοὺς καταναλωτὰς δὲν ὑποβοηθεῖ τὴν σταθεροποίησιν τῶν τιμῶν.

4. Κατὰ τὸ πρῶτον ἐξάμηνον 1954 ἐσημειώθη οὐσιώδης μείωσις τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας, κατὰ 231 ἑκατομ. δραχμῶν, τὴν ὁποίαν κατέστησε δυνατὴν ἡ πώλησις κρατικῶν ἀποθεμάτων, ἰδίως σίτου, ἐκ τῆς μείζονος συγκεντρώσεως κατὰ τὸ προηγηθὲν δεύτερον ἐξάμηνον 1953. Κατὰ τὸ δεύτερον ἐξάμηνον 1954 ἡ νομισματικὴ κυκλοφορία, περιλαμβανομένων καὶ τῶν κερμάτων, παρουσίασεν αὐξησιν κατὰ δρχ. 706 ἑκατομ. ἰδίως ἐκ τῆς πιστοδοτήσεως τῆς οἰκονομίας, τῆς συγκεντρώσεως τοῦ σίτου, τῶν δαπανῶν τοῦ προϋπολογισμοῦ δι' ἀνασυγκρότησιν καὶ τοῦ ἀποκτωμένου συναλλάγματος. Οὕτω, διὰ τὸ πλήρες ἔτος ἡ καθαρὰ αὐξήσις τῆς κυκλοφορίας ἀνῆλθεν εἰς 475 ἑκατομ. δραχμῶν.

Δοθέντος ὅτι ἡ αὐξήσις τῆς κυκλοφορίας ἐπραγματοποιήθη κατὰ τὸ δεύτερον ἐξάμηνον, οἱ λόγοι οἱ ἀναφερθέντες ὡς προκαλέσαντες τὴν διεύρυνσιν τῆς κυκλοφορίας κατὰ τὸ ἐξάμηνον τοῦτο ἰσχύουν καὶ διὰ τὴν πλήρη περίοδον τοῦ ἔτους, καθ' ὃ μέτρον βεβαίως δὲν ἐξουδετερώθησαν ἀπὸ ἀντιρρόπους κινήσεις κατὰ τὸ πρῶτον ἐξάμηνον.

Αἱ κύριαι ἐπομένως αὐξητικαὶ ἐπιδράσεις τῆς κυκλοφορίας, αἱ διέπυσαι τὴν ἐξέλιξιν αὐτῆς δι' ὀλόκληρον τὸ ἔτος, προῆλθον ἐκ τῆς πιστοδοτήσεως τῆς οἰκονομίας, ἐκ τῶν ὑπεραγορῶν συναλλάγματος καὶ τῶν δαπανῶν τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἰδίᾳ δι' ἀνασυγκρότησιν, αἵτινες ὅμως καλύπτονται περίπου ἐκ τῶν δημιουργουμένων δραχμῶν, τῆς ἀμερικανικῆς βοήθειας, ἡ ὁποία οὕτω καὶ κατὰ τὸ ὑπὸ κρίσιν ἔτος ἀπετέλεσε, διὰ τῆς διαθέσεως τοῦ σχετικοῦ συναλλάγματος, παράγοντα ἀπορροφήσεως δραχμῶν.

Εἰς μείωσιν τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας συνετέλεσεν ἐπίσης ἡ αὐξήσις τῶν παρὰ τῇ Τραπεζῇ τῆς Ἑλλάδος καταθέσεων, ἰδίως δὲ τῶν Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου.

Πιστωτικαὶ ἐξελίξεις.

5. Οὐσιῶδες χαρακτηριστικὸν τῶν πιστωτικῶν ἐξελίξεων ἐντὸς τοῦ 1954 ὑπῆρξεν ἡ ἐλάττωσις τῆς ἐξαρτήσεως τῶν ἐμπορικῶν Τραπεζῶν ἐκ κεφαλαίων τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ἣτις διηκολύνθη ἐκ τῆς σημαντικῆς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο αὐξήσεως τῶν ἰδιωτικῶν καταθέσεων. Παραλλήλως πρὸς τὰς μεταβολὰς αὐτὰς ἐπεβλήθη συστηματικώτερος ἔλεγχος τόσον ἐπὶ τῆς συγκεντρώσεως τῶν καταθέσεων τῶν Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου

Δικαίου, ὅσον καὶ ἐπὶ τῶν ἐξ αὐτῶν χορηγήσεων μέσῳ τῶν ἐμπορικῶν Τραπεζῶν.

Τὸ σύνολον τῶν πάσης φύσεως ἰδιωτικῶν καταθέσεων ηὐξήθη ἐντὸς τοῦ 1954 κατὰ δρχ. 916.7 ἑκατομ. ἦτοι κατὰ 48% καὶ ἐξ αὐτῶν αἱ καταθέσεις Ταμιευτηρίου κατὰ δρχ. 158.6 ἑκατομ. ἦτοι κατὰ 98%. Ἡ ἐξέλιξις αὐτὴ ἐπέτρεψε σημαντικὴν διεύρυνσιν τῆς χρηματοδοτήσεως ἐξ ἰδίων διαθεσίμων τῶν Τραπεζῶν.

Παραλλήλως, κατὰ τὸ 1954 ἴσχυσαν ἡλαττωμένα τραπεζικὰ ἐπιτόκια. Ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1954 τὰ ἐπιτόκια τῶν χορηγήσεων ἡλαττώθησαν ἀπὸ 12% εἰς 10%, τὰ ποσοστὰ δὲ τῶν προμηθειῶν ἀπὸ 4% εἰς 2%. Ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1955 ἐπραγματοποιήθησαν περαιτέρω μείωσις τῶν μὲν ἐπιτοκίων εἰς 9%, τῶν δὲ προμηθειῶν εἰς 1%. Τὸ καθορισθὲν ἐπιτόκιον κατὰ τὴν τελευταίαν μείωσιν καθιερώθη δι' ἀπάσας τὰς ἐμπορικὰς καὶ βιομηχανικὰς χορηγήσεις, καταργηθείσης τῆς διακρίσεως δι' ὠρισμένας κατηγορίας. Καίτοι αἱ μειώσεις αὐταὶ ἀφοροῦν μόνον εἰς τὸν τραπεζικὸν δανεισμὸν ἢ σχετικῶς εὐρύτερα χρηματοδότησις τῆς οἰκονομίας ἐκ τῶν Τραπεζῶν εἰς ἡλαττωμένα ἐπιτόκια καὶ ἢ γενικωτέρα αὐξήσις τῶν δυνατοτήτων αὐτοχρηματοδοτήσεως προεκάλεσαν τάσεις πρὸς χαλάρωσιν τῆς ἀγορᾶς, αἱ ὁποῖαι τελευταίως ἀνεκόπησαν ἐκ λόγων ἐποχικῶν καὶ συμπτωματικῶν. Ὑπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι τὰ ἐξωτραπεζικὰ ἐπιτόκια δι' ἀπολύτως ἀσφαλεῖς τοποθετήσεις ἐσημείωσαν βραδεῖαν κάμψιν, ἂν καὶ τελευταίως παρετηρήθη ἐκ νέου ἄνοδος ἐκ τῶν αὐτῶν ὡς ἄνω λόγων. Ἡ ἐκδήλωσις σαφεστέρων πτώσεων εἰς τὰ ἐπιτόκια τοῦ ἐξωτραπεζικοῦ δανεισμοῦ θὰ εἶναι δυνατὴ μετὰ πάροδον ἐπαρκοῦς χρονικοῦ διαστήματος σταθερότητος καὶ ὁμαλότητος καὶ μὲ πραγματοποιήσιν προόδου εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἀγορᾶς χρήματος καὶ κεφαλαίου.

6. Ἡ συνολικὴ τραπεζικὴ χρηματοδότησις τῆς οἰκονομίας ηὐξήθη κατὰ 35% περίπου. Ἡ χρηματοδότησις τῆς γεωργίας ηὐξήθη ἐντὸς 12μῆνου κατὰ πλεόν τῶν 800 ἑκατ. δραχμῶν, ἦτοι περὶ τὰ 30%. Παρ' ὅλον ὅτι τὸ πραγματικὸν γεωργικὸν εἰσόδημα κατὰ τὸ 1954 ἐσημείωσε μικρὰν μείωσιν συνεπείᾳ τῶν ἡλαττωμένων ἐσοδειῶν δημητριακῶν, ἢ ηὐξημένη πιστοδότησις τῆς γεωργίας ὑπηγορεύθη κατὰ κύριον λόγον ἐξ αἰτίας τῆς μεγαλυτέρας χρησιμοποίησεως γεωργικῶν ἐφοδίων εἰς ηὐξημένας τιμὰς καὶ τῆς σκοπιμότητος περαιτέρω πιστωτικῆς ἐνισχύσεως ὠρισμένων καλλιεργειῶν, αἱ ὁποῖαι ἐσημείωσαν σημαντικὴν ἀνάπτυξιν μεταπολεμικῶς.

Ἡ χρηματοδότησις ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι Τραπεζῶν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας συνολικῶς ηὐξήθη κατὰ περίπου 36%. Καὶ ἂν ἀκόμη ἀφαιρεθοῦν αἱ ἐκτάκτου φύσεως χρηματοδοτήσεις τῶν «ὑπερποντίων παραγγελιῶν» πρὸς τὴν ἑλληνικὴν βιομηχανίαν, τὸ ποσοστὸν αὐξήσεως κυμαίνεται περίξ τοῦ 30%. Ἀλλὰ πέραν τῆς ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ τραπεζικοῦ συστήματος πιστοδοτήσεως, δεόν νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ μεγάλη διεύρυνσις τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτε-

«ΑΡΧΕΙΟΝ» Δ. Καλιτσουνάκη, Τόμος 35ος (1955) Τεῦχος Γ'.

ρικοῦ πιστωτικῶν εύκολιῶν, ὅποτε προκύπτει σημαντικὴ ποσοτικὴ αὔξησις τῆς συνολικῆς πιστοδοτήσεως. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἰδίου ἔτους 1954 ἡ αὔξησις τοῦ εἰς τρεχούσας τιμὰς ἔθνικοῦ προϊόντος, ἐξαιρέσει τοῦ ἐκ τῆς γεωργίας προκύπτοντος, δὲν ὑπερέβη τὰ 16%, δηλαδὴ ποσοστὸν σημαντικῶς κατώτερον τῆς ποσοστιαίας αὔξήσεως τῆς συνολικῆς χρηματοδοτήσεως τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου. Ἐπομένως, καὶ ἂν ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν αἱ ἐκ τῆς ὑποτιμῆσεως ὑψώσεις εἰς τὰς ἐγχωρίους τιμὰς, καθὼς καὶ αἱ πρόσφατοι αὔξήσεις εἰς διεθνεῖς τιμὰς, συνάγεται ὅτι ἡ συνολικὴ χρηματοδότησις τῆς οἰκονομίας ὑπῆρξεν ἐπαρκῆς διὰ νὰ καταστήσῃ δυνατὴν τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς καὶ τὴν διακίνησιν τοῦ ηὔξημένου προϊόντος αὐτῆς. Οὕτω, ἐξαιρέσει τῆς συνεχιζομένης ἀνωμαλίας ἐκ τῆς μὴ ρευστοποιήσεως τῶν ἐν καθυστερήσει πιστώσεων τοῦ παρελθόντος, καὶ ἀνεξαρτήτως δυσχερειῶν, αἱ ὁποῖαι ἐνδεχομένως προέκυψαν ἀπὸ ὠρισμένας μεταβολὰς εἰς τὸν ρυθμὸν αὔξήσεως τῆς τραπεζικῆς χρηματοδοτήσεως, μόνον ἐὰν δὲν ἐγένετο καλὴ χρῆσις τῶν νέων πιστώσεων, ἢ ἂν ἔλαβον χώραν ὑπέρμετροι ἐπεκτάσεις ἐργασιῶν, εἶναι δυνατὸν νὰ ἐδημιουργήθησαν ἐμπλοκαὶ εἰς τὸν πιστωτικὸν μας μηχανισμόν. Ὑπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι δι' ὠρισμένα εἶδη δημιουργοῦνται εἰς τὴν βιομηχανίαν, ἢ τὸ ἐμπόριον ὑπερβάλλοντα ἀποθέματα, τὰ ὁποῖα πιέζουν τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ τὴν ἀγοράν. Αἱ τοιαῦται καταστάσεις δὲν εἶναι ὑγιεῖς, οὔτε διὰ τὸ σύνολον τῆς οἰκονομίας, οὔτε διὰ τὰς ἐπὶ μέρους ἐπιχειρήσεις. Δὲν δύναται δὲ νὰ ἀναζητηθῇ ἡ θεραπεία των εἰς περαιτέρω πιστοδότησιν, ἢ ὁποῖα θὰ ἀνέβαλλε μόνον, ἀντὶ νὰ θεραπεύσῃ, καὶ θὰ ἐπέτεινεν ἴσως τελικῶς τὴν ἀνωμαλίαν. Τοιαῦτα ὑπερβάλλοντα ἀποθέματα δεόν νὰ διατεθοῦν καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις πρέπει, ὅπου βεβαίως τοῦτο εἶναι δυνατόν, νὰ ἀναζητήσουν διεξόδους καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει ἡ ἀποδοχὴ μειώσεων εἰς τὰς τιμὰς θὰ εἶναι εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἀναπόφευκτος καὶ ἐπιβεβλημένη διὰ νὰ διευκολύνῃ καὶ ἐπιταχύνῃ τὴν ἐκποίησιν τῶν ὑπερκανονικῶν ἀποθεμάτων καὶ τὴν ὁμαλὴν συνέχισιν τοῦ ρυθμοῦ τῆς παραγωγῆς.

7. Ἐπὶ τῆς συνολικῆς χρηματοδοτήσεως τῆς οἰκονομίας τὸ ποσοστὸν συμμετοχῆς τῶν Τραπεζῶν ἐξ ἰδίων αὐτῶν πόρων ηὔξήθη ἐντὸς τῆς τελευταίας τετραετίας ἀπὸ 30% τὸ 1951 εἰς 42,7% τὸ 1954, μεταξύ δὲ τοῦ 1953 καὶ 1954 ἀπὸ 36,5% εἰς 42,7%.

Ἐὰν ἐκ τῆς συνολικῆς χρηματοδοτήσεως ἐξαιρεθοῦν αἱ χορηγήσεις τῶν Τραπεζῶν, Ἀγροτικῆς καὶ Κτηματικῆς, ἡ αὔξησις τῆς ἐξ ἰδίων διαθεσίμων πιστοδοτήσεως παρουσιάζει ἀκόμη ταχύτερον ρυθμόν. Τὸ ποσοστὸν ἀπὸ 59% κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1953 ηὔξήθη εἰς 67% περίπου κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1954.

8. Αἱ ἀνωτέρω ἐξελίξεις ἐπέτρεψαν καὶ ἐπέβαλαν ὠρισμένας μεταβολὰς εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τῶν καταθέσεων τῶν Δημοσίων Ὁργανισμῶν. Αἱ

καταθέσεις αὐταί, παρ' ὅλον ὅτι εἶναι ἀνά πᾶσαν στιγμὴν ἀναλήψιμοι, προσλαμβάνουν, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των, προθεσμιακὸν χαρακτῆρα. Ἐπὶ πλέον εἶναι διαθέσιμα ὀργανισμῶν ὑπηρετούντων δημοσίους σκοπούς. Ἐπομένως, ἡ περιφρούρησις τῆς ἀσφαλοῦς καὶ δημιουργικῆς τοποθετήσεώς των ἀποτελεῖ εἰδικὴν μορφήν τῆς γενικωτέρας ἀποστολῆς καὶ ἀρμοδιότητος τοῦ Ἐκδοτικοῦ Ἰδρύματος. Ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτὸ αἱ καταθέσεις Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου ἐτέθησαν ἀπὸ τοῦ 1951 ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ἀποτελοῦσαι ἕκτοτε οὐσιώδη διαθέσιμα διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς.

Ἐφ' ὅσον ἡ αὐξήσις τῶν ἰδιωτικῶν διαθεσίμων παρέχει μείζονα εὐχέρειαν εἰς τὰς ἐμπορικὰς Τραπεζὰς, ἦτο εὐλογον νὰ ἐπιδιωχθῆ ἡ ὑπαγωγή τῶν τοποθετήσεων ἐκ κεφαλαίων τῶν Δημοσίων Ὄργανισμῶν εἰς συστηματικώτερον ἔλεγχον. Αὐτὸς ἦτο ὁ σκοπὸς τῶν ἀποφάσεων τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς, αἱ ὁποῖαι προέβλεψαν ὅτι τὸ ἥμισυ τῆς ἐκάστοτε μηνιαίας αὐξήσεως τῶν ἰδιωτικῶν καταθέσεων τῶν Τραπεζῶν ἔδει νὰ φέρεται εἰς πίστωσιν εἰδικοῦ λογαριασμοῦ παρ' ἐκάστη Τραπεζῇ μέχρι συμπληρώσεως ποσοῦ ἴσου πρὸς τὰς παρ' αὐτῇ καταθέσεις Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου. Οἱ εἰδικοὶ αὐτοὶ λογαριασμοὶ ἐνεφάνιζαν τὴν 31-12-1954 ὑπόλοιπον 318 ἑκατομ. δραχμῶν. Ἐκ τῶν λογαριασμῶν αὐτῶν ἐπιτρέπεται μόνον ἡ χρηματοδότησις ἐργασιῶν γενικωτέρας οἰκονομικῆς σημασίας διὰ τὴν χώραν, τὰς ὁποίας αἱ Τράπεζαι εὐρίσκουν ὀλιγώτερον ἐπικερδεῖς καὶ δεικνύουν ἡλαττωμένον ἐνδιαφέρον νὰ ἐξυπηρετήσουν ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῶν διαθεσίμων. Παράδειγμα τοιαύτης ρυθμίσεως εἶναι ἡ προσφάτως γενομένη διὰ τὴν χρηματοδότησιν τοῦ καπνεμπορίου. Ἡ προσπάθεια αὐτὴ πρέπει νὰ συμπληρωθῆ διὰ νὰ ὑπαγάγωμεν σὺν τῷ χρόνῳ τὸ σύνολον τῶν ἀποταμιεύσεων τῶν Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου ὑπὸ συστηματικὴν παρακολούθησιν καὶ νὰ τὰς κατευθύνωμεν πρὸς τὸν ἀληθῆ των προορισμόν.

Ἄλλ' ἐκτὸς ἀπὸ τὴν νέαν αὐτὴν ρύθμισιν τῶν τραπεζικῶν χορηγήσεων ἐκ κεφαλαίων Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου ἐπιβάλλεται νὰ ληφθοῦν ἅπαντα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα διὰ τὴν πληρεστέραν των συγκέντρωσιν. Εἰς τοῦτο ἀπέβλεψε τὸ Ν.Δ. 2999 τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου, ἀποτέλεσμα τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν ἡ ταχεῖα αὐξήσις τῶν καταθέσεων αὐτῶν ἐντὸς τοῦ τελευταίου ἑξαμήνου.

Τὸ Ἰσοζύγιον τῶν ἑξωτερικῶν πληρωμῶν.

9. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς συναλλαγματικῆς ἀναπροσαρμογῆς τοῦ Ἀπριλίου 1953 ἐξεδηλώθησαν εὐρύτερα εἰς τὸ ἰσοζύγιον ἑξωτερικῶν πληρωμῶν τοῦ 1954. Τὸ σύνολον τῶν ἐκ τρεχουσῶν συναλλαγῶν εἰσπράξεων ἠϋξήθη κατὰ 42 ἑκατομ. δολλ. ἔναντι τοῦ 1953 καὶ κατὰ 95 ἑκατομ. δολλ. ἔναντι τοῦ 1952, δηλαδὴ κατὰ πλέον τοῦ 15% ἐντὸς τοῦ τελευταίου ἔτους καὶ κατὰ

σχεδόν 50 % ἐντὸς τῶν τελευταίων δύο ἐτῶν. Αἱ περισσότεραι ἐκ τῶν αὐξήσεων ἀποτελοῦν μονιμώτερα ἐπιτεύγματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ ὑπολογίζωμεν, ὑπὸ τὴν αὐτονόητον προϋπόθεσιν ὅτι θὰ ὑπάρχουν συνθῆκαι οἰκονομικῆς καὶ νομισματικῆς σταθερότητος εἰς τὴν χώραν καὶ ὑψηλὰ ἐπίπεδα οἰκονομικῆς δραστηριότητος εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἡ ἀνακτηθεῖσα θέσις τῶν καπνῶν μας εἰς τὰς ἀγοράς τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἡ νέα αὐξήσις ἐξαγωγῶν βάμβακος καὶ ἡ ἐπανάληψις ἐξαγωγῶν ἐλαίου ἀποτελοῦν εὐοίωνα ἀποτελέσματα. Ἀλλὰ πρέπει νὰ τονισθῇ ὅτι αἱ μέχρι σήμερον ἐξαγωγαὶ βιομηχανικῶν προϊόντων, ἐξαιρέσει βεβαίως τῶν πολεμικῶν εἰδῶν δι' ὑπερπόντιους παραγγελίας, καίτοι ἐνθαρρυντικαὶ καὶ εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις ἀξιόλογοι, εἶναι ἀνεπαρκεῖς. Εἶναι οὐσιῶδες νὰ κατανοήσωμεν ὅτι, ἐπειδὴ εἴμεθα μικρὰ χώρα μὲ περιορισμένην ἀγοράν, ἡ προώθησις τῶν ἐξαγωγῶν βιομηχανικῶν προϊόντων ἀποτελεῖ ἀνάγκην καὶ διὰ τὴν βιομηχανικὴν μας ἀνάπτυξιν. Παρ' ὅλας δὲ τὰς δυσχερείας εἶναι βέβαιον ὅτι διαθέτομεν ὠρισμένα πλεονεκτήματα ἐναντι ἄλλων χωρῶν.

Ἰδιαιτέρως ἀξιοσημεῖωτος ὑπῆρξεν ἡ αὐξήσις τῶν εἰσπράξεων ἐκ τοῦ τουρισμοῦ κατὰ 164 % μεταξὺ τοῦ 1952 καὶ 1954. Ἀλλ' αἱ δυνατότητες εἰς τὸν τουρισμὸν εἶναι ἀκόμη μεγάλαι, δύνανται δὲ σχετικῶς ταχέως νὰ ἀξιοποιηθοῦν καὶ διὰ τοῦτο ἐπιβάλλονται ἔντονοι προσπάθειαι πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν.

10. Αἱ πληρωμαὶ δι' εἰσαγωγὰς ἐμφανίζονται κατὰ τὸ 1954 ὑψηλότεραι ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ 1953, διὰ τρεῖς κυρίως λόγους. Πρῶτον, κατὰ τὸ 1953 εἰσῆχθησαν σημαντικαὶ ποσότητες ἀγαθῶν διὰ τὰ ὁποῖα αἱ πληρωμαὶ εἶχαν διενεργηθῆ εἰς τὸ παρελθόν. Δεύτερον, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ 1953 ἐπετράπησαν εἰς εὐρεῖαν κλίμακα εἰσαγωγαὶ ἐναντι φορτωτικῶν ἐγγράφων καὶ ἐπὶ προθεσμιακῶ διακανονισμῶ. Οὕτω, δι' οὐσιῶδες τμήμα τῶν εἰσαγωγῶν τοῦ 1953 αἱ πληρωμαὶ ἐγένοντο ἐντὸς τοῦ 1954. Τρίτον, κατὰ τὸ 1953 ἐξεδηλώθη ἐντονωτέρα ζήτησις δι' εἰσαγωγὰς ἀφ' ἑνὸς λόγῳ αὐξήσεως τοῦ συνόλου τῶν χρηματικῶν εἰσοδημάτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ συνεπεῖα μεταβολῆς τῆς συνθέσεως τοῦ κοινωνικοῦ προϊόντος λόγῳ τῆς ἠύξημένης βιομηχανικῆς παραγωγῆς, ἡ ὁποία εἶναι περισσότερο τῆς γεωργικῆς ἐξηρητημένη ἀπὸ εἰσαγόμενα εἶδη. Ἐπὶ πλέον, ἡ μειωμένη ἐσοδεῖα σίτου ἐπέβαλεν ἀγοράς εἰς τὸ ἐξωτερικόν κατὰ περίπου 14 ἑκατ. δολλάρια μεγαλυτέρας ἐναντι τοῦ 1953. Ἐὰν ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν τὰ ἀνωτέρω, συνάγεται ὅτι ἔδει νὰ ἀναμένεται αὐξήσις τῶν πληρωμῶν μεταξὺ τοῦ 1953 καὶ 1954. Αὕτη ὅμως ὑπερέβη σημαντικῶς τὴν αὐξήσιν τῶν τρεχουσῶν συναλλαγματικῶν μας εἰσπράξεων καὶ προεκάλεσεν οὐσιώδη διεύρυνσιν τοῦ ἔλλειμματος τοῦ ἰσοζυγίου τρεχουσῶν πληρωμῶν, τὸ ὁποῖον ἀνῆλθε κατὰ τὸ 1954 εἰς 59,5 ἑκατομ. δολλάρια. Λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς περικοπῆς τῆς Ἀμερικανικῆς Βοηθείας, τὸ ἔλλειμμα τοῦτο θὰ εἶχεν ὀδηγήσει εἰς σοβαρὰν μείωσιν τῶν

συναλλαγματικῶν μας διαθεσίμων, ἐὰν δὲν ὑπῆρχαν τὰ σημαντικὰ ὑπόλοιπα τῆς Ἀμερικανικῆς Βοηθείας ἐκ παρελθόντων ἐτῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἐκαλύφθη τὸ ἔλλειμμα. Ἀλλὰ τὰ ὑπόλοιπα αὐτά, ὡς καὶ αἱ ἐπανορθώσεις, βαίνουν πρὸς ἐξάντλησιν καὶ ἐπομένως εἰς τὸ μέλλον δὲν θὰ δυνάμεθα νὰ ὑπολογίζωμεν ἐπ' αὐτῶν. Δέον ὅμως νὰ ἀναμένωμεν οὐσιώδη Ἀμερικανικὴν Βοήθειαν καὶ κατὰ τὰ προσεχῆ ἔτη πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν δυσαναλόγων πρὸς τὰς δυνάμεις μας στρατιωτικῶν δαπανῶν, διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ὁποίων εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπαρκέσουν οἱ ἐξ ἑλληνικῶν πηγῶν πόροι τοῦ Προϋπολογισμοῦ. Οὕτω μᾶς παρέχονται τὰ μέσα πρὸς κάλυψιν ἐνὸς ἐλλείμματος τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν, τὸ ὁποῖον ὅμως θὰ πρέπη νὰ εὑρίσκεται εἰς κάποιαν ἀναλογία μὲ τὸ ὕψος τῆς Ἀμερικανικῆς Βοηθείας καὶ τυχὸν ἄλλων ἐκτάκτων πόρων. Τοῦτο σημαίνει ὅτι περαιτέρω αὐξήσεις τῶν εἰσαγωγῶν θὰ εἶναι ἐπικίνδυνοι, ἐὰν δὲν παρακολουθοῦνται τοῦλάχιστον ἀπὸ ἀντιστοίχους αὐξήσεις τῶν συναλλαγματικῶν μας πόρων.

Κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη ὄχι μόνον ἀφέθησαν ἀπολύτως ἐλεύθεραι αἱ εἰσαγωγαὶ, ἀλλὰ ἐμμέσως ἐγένετο ἐνθάρρυνσις των διὰ τῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἀνεπαρκοῦς προσαρμογῆς τοῦ δασμολογίου εἰς τὰς μεταπολεμικὰς συνθήκας. Ἡ περιφρούρησις καὶ διατήρησις τῆς ἐλευθερίας τῶν εἰσαγωγῶν προϋποθέτει μέτρα τιστωτικά, δασμολογικά καὶ φορολογικά, τὰ ὁποῖα δὲν ἀποτελοῦν ποσοτικούς περιορισμούς, ἀλλ' ἐμμέσως συντελοῦν εἰς τὴν λελογισμένην περιστολὴν τῶν πολυτελῶν ἢ περιττῶν εἰσαγωγῶν καὶ ἀφήνουν ἐλευθέραν τὴν ροὴν τῶν εἰσαγωγῶν τῶν βασικῶν εἰδῶν. Ὁ συστηματικὸς ἔλεγχος τῶν ἐπιπέδων καὶ κατευθύνσεων τῆς συνολικῆς ἐνεργοῦ ζητήσεως ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ἀποτελεῖ μέρος τῆς πολιτικῆς τῶν ποσοτικῶς ἐλευθέρων εἰσαγωγῶν. Ἄς μὴ λησμονῶμεν ὅτι χῶραι ἀσυγκρίτως ἰσχυρότεροι οἰκονομικῶς ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὰς ὁποίας ἰσχύει ἐλευθερία εἰσαγωγῶν, βασιζονται ἀκριβῶς εἰς παρόμοια μέτρα διὰ τὸν ἐπηρεασμὸν τῶν εἰσαγωγῶν καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς ἰσορροπίας τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν των.

Εἰς τὸ πλαίσιον αὐτὸ ἡ νέα ρύθμισις τῆς διαδικασίας τῶν εἰσαγωγῶν διὰ τῶν κυβερνητικῶν μέτρων τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου ἐπεβάλλετο διὰ δύο κυρίως σοβαροὺς λόγους: Πρῶτον, διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ μία πληρεστέρα καὶ συστηματικώτερα παρακολούθησις τοῦ ὄγκου καὶ τῆς τάσεως τῶν εἰσαγωγῶν, καὶ εἰς τοῦτο ἀποβλέπει ἰδίως ἡ γενικὴ ὑποχρέωσις καταθέσεως ποσοστοῦ τῆς ἀξίας τῶν ἐγκρίσεων εἰσαγωγῶν. Δεύτερον, ἦτο ἐπιβεβλημένον νὰ ματαιώσωμεν τὴν οἰανδήποτε χρησιμοποίησιν τῶν περιορισμένων πιστωτικῶν μας μέσων διὰ τὴν χρηματοδότησιν παραγγελιῶν ἢ τῆς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ διακινήσεως μὴ ἀπαραιτήτων εἰσαγωγῶν. Ὁ δεύτερος οὗτος λόγος ἔχει σημασίαν ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων. Δὲν εἶναι δυνατὸν δι' εἶδη μὴ βασικῆς σημασίας νὰ ἐπιτρέπεται ἡ ἄνευ ὀρίων ἀνάληψις ὑποχρεώσεων ἐναντι τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἀκόμη δὲ ὀλιγώτερον ἢ ἐκ τοῦ τραπεζικοῦ μας συστή-

τήτως τῆς συναλλαγματικῆς πλευρᾶς τοῦ θέματος, αἱ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ πιστωτικαὶ διευκολύνσεις ἐπιβάλλουν, ἰδίως σήμερον, ὅπου ὁ ἀνταγωνισμὸς διὰ πολλὰ ἀγαθὰ λαμβάνει τὴν μορφήν τῆς παροχῆς πιστωτικῶν εὐκολιῶν, τὴν ἐξαφάνισιν καταστάσεων, αἱ ὁποῖαι δημιουργοῦν διὰ τὰ εἰσαγόμενα προνομιακὰ συνθήκας ἀνταγωνισμοῦ ἔναντι τῶν ἐγχωρίων. Τὰ τελευταῖα κυβερνητικὰ μέτρα, ἐπομένως, χωρὶς νὰ θίγουν τὴν ἐλευθερίαν τῶν εἰσαγωγῶν, περιώρισαν τὴν χρησιμοποίησιν πιστωτικῶν εὐκολιῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ, αἱ ὁποῖαι ὑπεβοήθησαν εἰσαγωγὰς ὀλιγώτερον ἀπαραιτήτων εἰδῶν.

11. Αἱ ἀνωτέρω σκέψεις θίγουν τὸ οὐσιῶδες θέμα τῆς προστασίας τῆς ἐγχωρίου, βιομηχανικῆς ἰδίως, παραγωγῆς ἔναντι τοῦ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Ἡ κατάργησις τῶν ποσοτικῶν περιορισμῶν δὲν ἀνέστειλε τὴν ταχεῖαν αὔξησιν τῆς ἐγχωρίου βιομηχανικῆς παραγωγῆς, ἀλλ' ἐνίσχυσε τὸν ἀνταγωνισμόν, ὁ ὁποῖος ὠδήγησεν εἰς ὀργανωτικὰ βελιώσεις καὶ ἐκσυγχρονισμόν ἐπιχειρήσεων καὶ οὕτω εἰς αὔξησιν τῆς παραγωγικότητος. Ἄλλ' εἶναι ἐπίσης ἀναμφισβήτητον ὅτι κατὰ τὸ παρὸν στάδιον ἀναπτύξεως τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας ἐπιβάλλεται κατ' ἀρχὴν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει γενικωτέρων οἰκονομικῶν κριτηρίων ἢ προστασία ἀπὸ ἀλλοδαπὰς ἐπιχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι λειτουργοῦν ἐντὸς εὐνοϊκωτέρου τεχνικοοικονομικοῦ καὶ πιστωτικοῦ περιβάλλοντος. Αἱ ὠφέλεια ἐκ τοῦ ἀπεριορίστως ἐλευθέρου ἐμπορίου παραμένουν ἄνευ περιεχομένου, ὅταν αἱ ἀσθενεῖς χῶραι, αἱ ὁποῖαι ἀναμένεται ὅτι δῆθεν θὰ ἀπολαύσουν τὰς ὠφελείας αὐτάς, συνεπεία τῆς τοιαύτης ἐλευθερίας εἰσαγωγῶν, καταδικάζονται εἰς χαμηλὰ ἐπίπεδα παραγωγῆς, εἰσοδήματος καὶ ἀπασχολήσεως. Ταῦτα ἀποτελοῦν τὴν βασικὴν θεμελίωσιν τοῦ αἰτήματος καὶ τῆς πολιτικῆς πρὸς διεθνή ἀναγνώρισιν εἰδικῆς προστατευτικῆς μεταχειρίσεως εἰς τὴν ἑλληνικὴν βιομηχανίαν μέχρις ὅτου αὕτη ἀνδρωθῇ καὶ καταστῇ περίπου αὐτοδύναμος. Ἡ δὲ ὑγιῆς προστασία τῶν νέων καὶ ὑπὸ ἀνάπτυξιν βιομηχανιῶν εἶναι οἱ δασμοὶ καὶ ὄχι οἱ ποσοτικοὶ περιορισμοί. Ἄλλ' ἐνῶ αἱ διαπιστώσεις αὐταὶ εἶναι βασικαί, ἐπιβάλλεται ἐπίσης νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν μας σοβαροὺς κινδύνους καὶ ἀνασχετικὰς ἐπιδράσεις, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ προέλθουν ἀπὸ ὑπερπροστασίαν ἢ κακῶς διαρρυθμισμένον δασμολόγιον. Ὅταν ἐπιχειρήσεις ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ δασμοῦ παραμένουν ἀσυγχρόνιστοι καὶ κακῶς ὀργανωμένοι, ὄχι μόνον ὁ σκοπὸς τῆς προστασίας δὲν πραγματοποιεῖται, ἀλλ' ἀντιθέτως ἀναστέλλεται ἡ γενικωτέρα πρόοδος. Εἶναι ἐπίσης οὐσιῶδες νὰ τονισθῇ καὶ πάλιν ὅτι ἐπιβάλλεται διὰ τὴν χώραν μας προώθησις τῆς ἐξαγωγῆς βιομηχανικῶν προϊόντων, ἢ δὲ ἐνίσχυσις τῆς τοιαύτης ἐξαγωγικῆς προσπάθειας ἀτονεῖ συχνὰ ὑπὸ τὰς συνθήκας ἀνέσεως ποὺ δημιουργεῖ ὁ ὑψηλὸς δασμὸς εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἀγοράν. Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς τὰ βάρη τῆς ἀντιοικονομικῆς παραγωγῆς φέρει κατὰ κανόνα ἢ κατανάλωσις καὶ τοιούτου εἴδους περιπτώ-

σεις ἀποτελοῦν φραγμὸν διὰ τὴν παραγωγικὴν μας ἀνάπτυξιν καὶ κίνδυνον διὰ τὸ πιστωτικὸν μας σύστημα. Ὑπάρχουν παραδείγματα τοιούτων καταστάσεων εἰς τὴν χώραν μας καὶ ἡ συστηματικὴ ἐξαφάνισις των ἀποτελεῖ ἀνάγκην καὶ καθῆκον.

Χρησιμοποίησις Ἀμερικανικῆς Βοηθείας καὶ κίνησις κεφαλαίων.

12. Κατὰ τὸ 1954 ἡ διαφορὰ μεταξὺ συνόλου τῶν πληρωμῶν δι' εἰσαγωγὰς καὶ τρεχοῦσας ἀδήλους πληρωμὰς καὶ συνόλου τρεχουσῶν συναλλαγματικῶν μας εἰσπράξεων ἀνῆλθεν εἰς 59,5 ἑκατομ. δολλάρια. Ἐναντι τοῦ ἔλλειμματος αὐτοῦ ἐπραγματοποιήθη χρησιμοποίησις ἀμερικανικῆς βοηθείας 51 ἑκατομ. δολλ. καὶ εἰσέρρευσαν 7,2 ἑκατομ. δολλαρίων ἐξ ἐπανορθώσεων, 5 ἑκατομ. δολλαρίων ἀπὸ συνεισφορὰς δι' ἔργα ὑποδομῆς NATO καὶ 13 ἑκατομ. δολλαρίων ἀπὸ καθαρὰν εἰσροὴν κεφαλαίων, εἰς τὴν ὁποίαν περιλαμβάνονται καὶ αἱ πάσης φύσεως πιστώσεις ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Τὰ κονδύλια ταῦτα ἐκάλυψαν τὸ ἀνωτέρω ἔλλειμμα ἐκ τρεχουσῶν συναλλαγῶν· πέραν αὐτοῦ ἐπέτρεψαν τὴν πληρωμὴν τῶν ὀφειλομένων χρεωλυσιῶν ἐκ μεταπολεμικῶν δανείων καὶ τῆς ἑλληνικῆς εἰσφορᾶς εἰς ἔργα ὑποδομῆς, ἐπὶ πλεόν δὲ κατέστησαν δυνατὴν καὶ τὴν αὔξησιν τῶν συναλλαγματικῶν μας διαθεσίμων κατὰ 6,5 ἑκατομ. δολλάρια.

Ἡ τελευταία αὐτῆ αὔξησις ἐμφανίζεται διὰ τὸ 1954 σημαντικῶς μικρότερα τῆς πραγματοποιηθείσης αὔξήσεως τῶν συναλλαγματικῶν διαθεσίμων κατὰ τὸ 1953 ἐκ 47,5 ἑκατομ. δολλαρίων. Ἡ ἐξήγησις συνίσταται ἐν μέρει εἰς τὴν διὰ πρώτην φορὰν ἐφαρμογὴν ἐντὸς τοῦ 1954 τῆς μεθόδου χρησιμοποίησεως τῆς ἀμερικανικῆς βοηθείας διὰ τῶν «συνολικῶν ἐξουσιοδοτήσεων πληρωμῶν». Δι' αὐτῶν εἰσαγωγῶν ὠρισμένων εἰδῶν, εἴτε ἐκ τοῦ Δυτικοῦ Ἡμισφαιρίου, εἴτε ἐκ τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἐκαλύπτοντο ἐκ τῶν ὑστέρων εἰς ἐλεύθερα δολλάρια ἐκ τῆς βοηθείας. Κατὰ κύριον ὄγον ἐκ τῆς αἰτίας αὐτῆς, δηλαδή, διὰ τῆς μεταφορᾶς δολλαρίων τῆς βοηθείας ἔναντι εἰσαγωγῶν γενομένων κατὰ τὸ 1954, τὰ συναλλαγματικά μας διαθέσιμα ηὔξήθησαν ἐντὸς τῶν τριῶν πρώτων μηνῶν τοῦ 1955 κατὰ 7,9 ἑκατομ. δολλάρια. Οὕτω, κατὰ τὸ τέλος Μαρτίου 1955 τὰ συναλλαγματικά διαθέσιμα ἀνῆλθον εἰς 154 ἑκατομ. δολλάρια, ἐκ τῶν ὁποίων 124 ἑκατομ. εἶναι ὑπὸ μορφήν δολλαρίων καὶ χρυσοῦ. Τὸ ἐπίπεδον τοῦτο ἀντιπροσωπεύει ποσοστὸν ἐπὶ τῶν συνολικῶς πραγματοποιουμένων εἰσαγωγῶν κατώτερον τῶν ἀντιστοίχων ποσοστῶν χωρῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης.

13. Τὸ ἔτος 1954 ὑπῆρξε καὶ τὸ πρῶτον ἔτος κατὰ τὸ ὁποῖον ἐπραγματοποιήθησαν αἱ πρῶται εἰσροαὶ κεφαλαίων, δυνάμει τοῦ Ν.Δ. 2687 τοῦ 1953 «Περὶ προσελκύσεως ξένων κεφαλαίων». Τὰ εἰσρεύσαντα ποσά, ἐξαιρέσει τῶν εἰς ἑλληνικὰ νηολόγια ἐγγραφέντων πλοίων, ἀντιπροσωπεύουν κυρίως βραχυπροθέσμους τοποθετήσεις διὰ κεφάλαια κινήσεως καὶ πολὺ

ὀλιγώτερον μονιμωτέρας ἐπενδύσεις εἰς νέα ἔργα ἢ ἐπεκτάσεις. Ἡ συντελουμένη ἐξυγίανσις τῶν οἰκονομικῶν μας καὶ ἡ παροχὴ τῶν ἐξασφαλίσεων τοῦ Ν.Δ. 2687 ἀποτελοῦν τὰς βασικὰς προϋποθέσεις διὰ τὴν κατ' ἀρχὴν προσέλκυσιν ἀλλοδαπῶν κεφαλαίων. Ἄλλ' ἐκτὸς ἀπὸ τὸ κλίμα ἀσφαλείας, σταθερότητος καὶ οἰκονομικῆς ὑγείας εἰς τὰς δανειζομένας χώρας, ἐπιβάλλεται νὰ διαμορφωθοῦν αἱ κατάλληλοι προϋποθέσεις καὶ εἰς τὰς δανειστρίας χώρας διὰ τὴν προώθησιν παραγωγικῶν καὶ πράγματι δημιουργικῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων πρὸς τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν περιοχάς. Ἡ διαμόρφωσις τῶν συνθηκῶν αὐτῶν συντελεῖται, ἀλλὰ μὲ βραδὺν ρυθμόν. Ἐν τῷ μεταξύ, πλὴν τῶν πιστώσεων διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἐξαγωγῶν ἀπὸ τὰς βιομηχανικὰς χώρας, αἱ κύριαι πηγαὶ κεφαλαίων διὰ μακροπροθέσμους ἐπενδύσεις ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι ἡ Διεθνὴς Τράπεζα καὶ ἀνάλογοι Τραπεζικοὶ Ὄργανισμοί, διὰ τῶν ὁποίων κρατικὰ καὶ ἰδιωτικὰ κεφάλαια κατευθύνονται πρὸς τὰς ἀσθενεστέρας ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας.

Διεθνεῖς Οἰκονομικαὶ ἐξελίξεις κατὰ τὸ 1954.

14. Ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία καὶ τὸ ἑλληνικὸν ἰσοζύγιον πληρωμῶν διεμορφώθησαν κατὰ τὸ 1954 ὑπὸ συνθήκας διεθνῶν οἰκονομικῶν, αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζονται ἀπὸ δύο σημαντικὰς ἐξελίξεις. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ δύναμις ἀναρρώσεως τῆς ἀμερικανικῆς οἰκονομίας ἀπὸ τὴν κάμψιν, ἡ ὁποία ἐξεδηλώθη κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ 1953 καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1954. Ἡ δευτέρα εἶναι ἡ συνέχισις τῆς προόδου τῶν Εὐρωπαϊκῶν Χωρῶν πρὸς ὑψηλότερα ἐπίπεδα παραγωγῆς, ἀπασχολήσεως καὶ καταναλώσεως, ὑπὸ συνθήκας πλέον ἐλευθέρων συναλλακτικῶν καὶ συναλλαγματικῶν σχέσεων. Ἡ ὑπερνίκησις τῶν διαταρακτικῶν ἐπιδράσεων εἰς τὰς Ἡνωμένα. Πολιτείας καὶ μάλιστα μὲ σύγχρονον πραγματοποίησιν περαιτέρω προόδου εἰς τὴν Εὐρώπην, ὑπὸ ἡλαττωμένην κρατικὴν ἐπέμβασιν, ἀποτελεῖ σημαντικὸν ἐπίτευγμα. Ἐνισχύει τὴν γενικὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν οἰκονομικὴν εὐστάθειαν τῶν Δυτικῶν Χωρῶν καὶ εἰς τὴν δυνατότητα προωθήσεως τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἐντὸς ἐλευθέρων δημοκρατικῶν πλαισίων καὶ μὲ χρησιμοποίησιν κατ' ἀρχὴν ἐμμέσων καὶ γενικῆς ἐφαρμογῆς κρατικῶν καὶ νομισματικῶν ἐπεμβάσεων.

15. Ἡ κάμψις τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 1953, ἡ ὁποία ἐτερματίσθη κατὰ τὰ μέσα τοῦ 1954, ἐξεδηλώθη κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ παρελθόντος ἔτους εἰς ἐλαφρὰν μείωσιν τῆς ἀμερικανικῆς ζητήσεως δι' εἰσαγωγάς, καθ' ὃν χρόνον αἱ πρὸς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην ἀμερικανικαὶ ἐξαγωγαὶ ἐσημείωσαν αὐξησιν, ἰδίως λόγῳ τῆς ηὔξημένης εὐρωπαϊκῆς ζητήσεως. Ἐν τούτοις, παρὰ τὴν ἐπιδείνωσιν τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης μετὰ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τὰ εἰς χρυσὸν καὶ δολλάρια διαθέσιμα αὐτῆς ηὔξήθησαν κατὰ περίπου

2.000 ἑκατομ. δολλάρια. Τοῦτο συνετελέσθη συνεπεία τῆς διατηρήσεως καὶ περαιτέρω αὐξήσεως τῶν πάσης φύσεως «ἐκτάκτων» ἀμερικανικῶν δαπανῶν καὶ βοήθειας εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην εἰς ἐπίπεδον πλησίον τῶν 2.500 ἑκατομ. δολλαρίων ἑτησίως, δηλαδή εἰς μέγεθος ἀντιπροσωπεῦον πληρωμὰς εἰς δολλάρια ὑπερβαινούσας τὰς εἰσπράξεις τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἐξ ἐξαγωγῶν πρὸς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς.

16. Κατὰ τὸ 1954 ἐσημειώθη περαιτέρω αὐξήσις τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος τῶν χωρῶν τῆς Δυτ. Εὐρώπης καὶ τῶν μεταξύ των συναλλαγῶν, ὡς καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου αὐτῶν μετὰ τοῦ ὑπολοίπου κόσμου, πλὴν τῆς περιοχῆς τοῦ δολλκρίου. Συμφώνως πρὸς τὰ συγκεντρωτικὰ στοιχεῖα τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν Εὐρώπην τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν, ὁ δείκτης τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς ἐσημείωσε κατὰ μέσεν ὄρον αὐξήσιν περὶ τὰ 8%. Ἐκ τῆς αὐξήσεως δὲ τοῦ συνόλου τῶν διαθέσιμων πόρων τὸ μεγαλύτερον τμῆμα διωχετεύθη πρὸς τὴν κατανάλωσιν. Διὰ τὰς πλείστας Χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης αἱ στατιστικαὶ δεικνύουν αὐξήσιν τῆς καταναλώσεως ὀλιγώτερον οὐσιωδῶν ἀγαθῶν καὶ ἰδίως διαρκῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν.

Αἱ τάσεις αὐταὶ ἀποτελοῦν ἐνδείξεις ὑψώσεως τοῦ βιωτικοῦ ἐπιπέδου τῶν Δυτικῶν Εὐρωπαϊκῶν Χωρῶν καὶ εἶναι ἄξιον ἐξάρσεως ὅτι ἔλαβον χώραν ὑπὸ ἀξιοσημείωτον νομισματικὴν σταθερότητα. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ 1954 οἱ μὲν τιμᾶριθμοὶ χονδρικῆς πωλήσεως ἐσημείωσαν ἀσημάντους μεταβολάς, οἱ δὲ τιμᾶριθμοὶ εἰδῶν λιανικῆς πωλήσεως ὑπῆρξαν ἐν γένει σταθεροί, ἐξαιρέσει ὀρισμένων χωρῶν, μεταξύ τῶν ὁποίων ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ὀλλανδία.

17. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1954 καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1955, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἠύξημένων πληρωμῶν δι' εἰσαγωγὰς συνεπεία ὑψηλοτέρας ἐνεργοῦ ζήτησεως καὶ ἐπιδεινώσεως τῶν ὄρων ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, παρατηρήθη σοβαρὰ μείωσις καὶ τάσις ἐξαφανίσεως τοῦ πλεονάσματος εἰς τὸ ἰσοζύγιον τῶν ἐξωτερικῶν πληρωμῶν εἰς ὀρισμένας χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Τὰ συμπτώματα αὐτὰ ὠδήγησαν εἰς τὴν λήψιν διορθωτικῶν μέτρων νομισματικῆς καὶ πιστωτικῆς φύσεως. Τοῦτα συνίσταντο εἰς τὸν ὕψωσιν τοῦ προεξοφλητικοῦ ἐπιτοκίου καὶ εἰς ἀγορὰς κρατικῶν ὁμολογιῶν ὑπὸ τῶν Τραπεζῶν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ περιστολῆς τῆς συνολικῆς ἐνεργοῦ ζήτησεως καὶ ἰδίως τῶν ἐπιπιστώσει ἀγορῶν διαρκῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν. Παρ' ὅλον ὅτι αἱ ἐξελίξεις αὐταὶ ἔλαβον χώραν εἰς τὴν Μεγάλῃν Βρεταννίαν καὶ εἰς ὀρισμένας μικροτέρας χώρας, ἰδίως τὰς Σκανδιναυϊκάς, ἐθεωρήθησαν ἐνδείξεις γενικωτέρων τάσεων, αἱ ὁποῖαι θὰ ἔδει νὰ τύχουν προσοχῆς εἰς ὀλόκληρον τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην.

Ἡ Μετατρεψιμότης τῶν Εὐρωπαϊκῶν νομισμάτων πρὸς τὸ Δολλάριον.

18. Ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν εἰσαγωγῶν ἐκ τῆς περιοχῆς δολλαρίου καὶ ἡ ἐν γένει χαλάρωσις τῶν συναλλαγματικῶν περιορισμῶν ὑπῆρξαν εἰς πολ-
λὰς χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης οὐσιώδεις μὲ ἐνθαρρυντικὰ ἀποτελέσματα.
Αἱ γενικώτεραι τάσεις χαρακτηρίζονται ἀπὸ τὴν προαγωγὴν ὅλων τῶν μέτρων
καὶ προϋποθέσεων, αἱ ὁποῖαι ὀδηγοῦν εἰς κατ' οὐσίαν καθιέρωσιν τῆς μετα-
τρεψιμότητος, ἔστω καὶ ἂν αὕτη δὲν ἀναγνωρισθῇ ἀκόμη τυπικῶς εἰς ὅλην
τῆς τὴν ἔκτασιν καὶ τὰς συνεπείας.

Ἡ σειρά τῶν μέτρων χαλαρώσεως τῶν συναλλαγματικῶν ἐλέγχων ἐν
Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ ἤρχισε τὸν Μάρτιον τοῦ 1954 διὰ τῆς καθιερώσεως τῆς
ἀμοιβαίας μετατρεψιμότητος μέσῳ τῆς στερλίνας ὅλων σχεδὸν τῶν νομι-
σμάτων, πλὴν τοῦ δολλαρίου, καὶ διὰ τοῦ ἀνοίγματος τῆς ἀγορᾶς χρυσοῦ τοῦ
Λονδίνου. Ταῦτα συνεπληρώθησαν μὲ τὴν κατάργησιν σειρᾶς ἐλέγχων καὶ
μὲ τὴν διεύρυνσιν τῶν περιπτώσεων χορηγήσεως συναλλάγματος καὶ τὴν
αὔξησιν τῶν ἐγκρινομένων ποσῶν ὑπὸ τῶν νομισματικῶν ἀρχῶν. Ἡ πρό-
οδος αὕτη πρὸς τὴν μετατρεψιμότητα δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀναστέλ-
λεται διὰ τῶν προσφάτως ληφθέντων περιοριστικῶν μέτρων. Ταῦτα ἦσαν
γενικῆς ἐφαρμογῆς καὶ ἀπέβλεπον εἰς γενικὰς διορθωτικὰς ἐπιδράσεις, ἀνα-
μένεται δὲ ὅτι θὰ ἔχουν ὡς συνέπειαν τὴν ἐνίσχυσιν τῆς στερλίνας καὶ τῶν
ἄλλων εὐρωπαϊκῶν νομισμάτων.

19. Τὰ ἀνωτέρω ἀπετέλεσαν θετικὰς προόδους πρὸς τὴν καθιέρωσιν
τῆς μετατρεψιμότητος τῶν Εὐρωπαϊκῶν νομισμάτων πρὸς τὸ δολλάριον. Ἡ
ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ ἑλληνικὴ θέσις εἶναι ἰδιότυπος, διότι ἡμεῖς ἀντιμετω-
πίζομεν μεγαλυτέρας δυσχερείας ἰσοζυγίου ἐξωτερικῶν πληρωμῶν ἐναντι
τῆς Εὐρώπης, παρ' ὅσον ἐναντι τῆς περιοχῆς δολλαρίου. Παρὰ ταῦτα καὶ αἱ
ἑλληνικαὶ ἀπόψεις ὡς πρὸς τὴν μετατρεψιμότητα δὲν δύνανται νὰ εἶναι διά-
φοροι τῆς τοποθετήσεως τῶν ἄλλων, ἰδίως ἀσθενεστέρων, εὐρωπαϊκῶν
χωρῶν.

Ἀποτελεῖ περίπου κοινὴν συνείδησιν μεταξὺ τῶν ὑπευθύνων καὶ ἐμπει-
ρογνομόνων ὅτι ἡ καθιέρωσις τῆς μετατρεψιμότητος θὰ εἶναι βῆμα προόδου.
Εἶναι ἐν τούτοις ἐξ ἴσου βέβαιον ὅτι ἄνευ τῆς ὑπάρξεως τῶν ἐπιβεβλημένων
ἐγγυήσεων καὶ ἄνευ τῆς συνειδητῆς ἀποδοχῆς τῶν μέτρων ἐκείνων καὶ κα-
τευθύνσεων πολιτικῆς, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐξασφαλίσουν μονίμως τὴν δυνατότητα
ἐλευθέρως μετατροπῆς τῶν εὐρωπαϊκῶν νομισμάτων εἰς δολλάρια, οἱ κίν-
δυνοι ἀποτυχίας θὰ ἦσαν μεγάλοι, καὶ θὰ ἠδύναντο νὰ ὀδηγήσουν εἰς ἀπώλειαν
καὶ τοῦ ἤδη κατακτηθέντος ἐδάφους. Ἡ ἀποκατάστασις αὐτομάτου μετατρε-
ψιμότητος μὲ ὅλον τὸν μηχανισμόν τῶν διορθωτικῶν συνεπειῶν, ὅπως ἴσχυσε
κατὰ τὴν περίοδον τοῦ χρυσοῦ κανόνος, βεβαίως ἀποκλείεται. Ἄλλ' ἡ καθιέρω-
σις μιᾶς ὀργανωμένης μετατρεψιμότητος ὑπὸ προϋποθέσεις ὑψηλῶν ἐπι-

πέδων ἀπασχολήσεως εἰς τὰς βιομηχανικὰς χώρας καὶ προγραμμάτων ταχείας ἀναπτύξεως εἰς τὰς ὀλιγώτερον οἰκονομικῶς ἐξειλιγμένας χώρας ἀποτελεῖ δυνατότητα ἀνταποκρινομένην εἰς τὰς συνθήκας καὶ προσδοκίας τῆς ἐποχῆς μας.

II. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΑΙ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις καὶ δημόσια οἰκονομικά.

1. Ἡ βελτίωσις τῶν ἐλληνικῶν οἰκονομικῶν κατὰ τὸ 1954 ἀναφέρεται ἰδίως εἰς τὴν συντελεσθεῖσαν πρόοδον πρὸς ἐξασφάλισιν μιᾶς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς ἰσορροπίας, ἀπηλλαγμένης ἀμέσων κινδύνων, ἐνῶ παραλλήλως συνεχίσθησαν αἱ προσπάθειαι διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας. Καθ' ὃν χρόνον ὅμως πραγματοποιοῦνται τὰ ἀνωτέρω τὸ μακρᾶς διαρκείας ἐλληνικὸν οἰκονομικὸν πρόβλημα καθίσταται ἐμφανέστερον καὶ ἡ ἀντιμετώπισίς του ἐπιτακτικωτέρα. Ἡ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐπέκτασις καὶ ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τοῦ παραγωγικοῦ μας ἐξοπλισμοῦ ἐπέτρεψαν σημαντικὴν αὐξήσιν τῆς ἀποδόσεως τῶν ἐργαζομένων. Ἀποτέλεσμα τῶν μεταβολῶν αὐτῶν ὑπῆρξεν ἡ οὐσιώδης αὐξήσις τῆς παραγωγῆς μὲ ἀσήμαντον ἄνοδον τῆς ἀπασχολήσεως, καθ' ὃν χρόνον τὸ ἤδη σημαντικὸν πλεόνασμα τῶν ἀνέργων καὶ ὑποαπασχολουμένων διογκοῦται ἀπὸ τὴν ἑτησίαν αὐξήσιν τοῦ προσφερομένου πρὸς ἐργασίαν πληθυσμοῦ. Αἱ τάσεις αὗται θὰ ἐκδηλωθοῦν ἀκόμη ἐντονώτεραι, καθ' ὃ μέτρον ἐνισχύομεν τὰς προσπάθειας διὰ τὴν ἐλάττωσιν τῶν πάσης φύσεως παρασιτικῶν ἀπασχολήσεων, ἡ ὁποία ἐν τούτοις ἐπιβάλλεται ἐὰν πρόκειται νὰ ἐπιτύχωμεν τελικῶς πραγματικὴν μείωσιν εἰς τὰς ἐπιβαρύνσεις καὶ τὸ κόστος τῆς παραγωγῆς.

Αἱ ἀνωτέρω τάσεις πραγματικῆς ἐξυγιάνσεως, αἱ ὁποῖαι ἀποκαλύπτουν τὸ βαρῦνον κοινωνικὸν πρόβλημα τῆς χώρας, δὲν δύνανται καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐξασθενήσουν. Ἡ ἀνάσχεσις αὐτῶν θὰ ἐσήμαιεν ἐπιβράδυνσιν τῆς οἰκονομικῆς μας προόδου. Ἐπιβάλλεται ὅμως νὰ ἀναγνωρισθοῦν αἱ ποικίλαι κοινωνικαί, ἰδίως, συνέπειαι τῶν ἐξελίξεων αὐτῶν καὶ νὰ ὀργανωθῇ μὲ σύστημα καὶ πληρότητα ἡ ἄμεσος καὶ ὑγιὴς ἀντιμετώπισίς του.

Ἡ ἀπωτέρα καὶ ριζικὴ λύσις τῶν δυσχερειῶν αὐτῶν εἶναι ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις τῆς χώρας, πρὸς τὴν ὁποία δέον νὰ συγκλίνουν πᾶσαι αἱ προσπάθειαι. Ἐχει τονισθῇ ἐπανειλημμένως καὶ ἔχει καταστῆ κοινὴ συνείδησις ὅτι αἱ ἐπιδιώξεις οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως δέον νὰ κατευθυνθοῦν παραλλήλως πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν ἀφ' ἑνὸς τῶν μεγάλων βασικῶν ἔργων, ἀφ' ἑτέρου δὲ μικρῶν ἀγροτικῶν καὶ ἰδίως ἀρδευτικῶν ἔργων ταχέων ἀποτελεσμάτων εἰς αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς τροφίμων καὶ πρώτων ὑλῶν. Ἡ σκοπιμότης τῶν τελευταίων τούτων μικρῶν παραγωγικῶν ἔργων εἰς περιπτώσεις οἰκονομικῶν, ὡς ἡ ἑλλη-

νική, ἔχει διεθνῶς ἀναγνωρισθῆ. Ἡ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ ἐνοποιήσις τῶν διὰ τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων ἐκτελουμένων μικρῶν ἔργων καὶ ἡ δραστηριότης τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας καὶ τῶν ἄλλων Ὑπουργείων ἐπέτυχον ἤδη ἀξιόλογα ἀποτελέσματα εἰς τὸ «πρόγραμμα τῶν μικρῶν κοινωφελῶν ἔργων». Ἐπιβάλλεται ὁμως νὰ ἐπεκταθῆ τὸ πρόγραμμα αὐτὸ καὶ νὰ συνδυασθῆ εἰς εὐρείαν ἔκτασιν μὲ τὴν ὀργάνωσιν τῆς συνεργασίας τοῦ ὑποαπασχολουμένου ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ. Ἡ συνεργασία αὕτη, γνωστὴ ἐκ παλαιότερων ὑποδείξεων καὶ προσπαθειῶν ὡς Πρόγραμμα Ἀγροτικῆς Κινητοποιήσεως, θεμελιούται ἐπὶ τῆς διαπιστώσεως ὅτι ἡ σχολάζουσα ἐργασία τῶν ἀγροτῶν καὶ ἡ μὲ μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν ἐφωδιασμένη καὶ τεχνικῶς μορφωμένη ἐργασία τοῦ στρατοῦ ἀποτελοῦν διαθέσιμον πραγματικὴν ἀποταμίευσιν, ἔναντι τῆς ὁποίας δύνανται νὰ ἐκτελεσθοῦν πραγματικαὶ ἐπενδύσεις μὲ ἐλαχίστην δαπάνην. Ἡ κινητοποίησις τῆς ἐργασίας αὐτῆς δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ οὐσιώδη ἀξιοποίησιν τῶν διαθέσιμων φυσικῶν πόρων εἰς μίαν αὐτοανάπτυξιν τῆς ὑπαίθρου μὲ ταχέα παραγωγικὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα θὰ ἐπιδράσουν ἀνασχετικῶς ἔναντι τυχόν πληθωρικῶν πιέσεων προερχομένων ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν μεγάλων ἔργων.

2. Ἡ ὑγιῆς χρηματοδότησις τοῦ προγράμματος δημοσίων ἐπενδύσεων διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας προϋποθέτει τὴν διαμόρφωσιν παρκῶν πλεονασμάτων πρὸς κάλυψιν σημαντικοῦ μέρους ἰδίως τῶν εἰς ἐγχώριον νόμισμα δαπανῶν. Ὁ κρατικὸς προϋπολογισμὸς βαρύνεται μὲ ἀμυντικὰς δαπάνας, αἱ ὁποῖαι, παρὰ τὴν οὐσιώδη συνεισφορὰν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι ὑπερμέτρως ὑψηλαὶ ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς οἰκονομικὰς δυνάμεις τῆς χώρας. Ἀφ' ἐτέρου ἡ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις εἶναι ὑψηλὴ, ὑπολογιζομένη εἰς τὸ ἐν τέταρτον τοῦ καθαρῶ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος ἐὰν περιληφθοῦν αἱ πάσης φύσεως ὑπὲρ τρίτων εἰσφοραὶ. Πέραν δὲ τούτων, εἶναι ἐπίσης γνωστὸν ὅτι ὁ σημερινὸς προϋπολογισμὸς ἀφήνει ἀνικανοποιήτους οὐσιώδεις καὶ ἐπιτακτικὰς κρατικὰς καὶ κοινωνικὰς ἀνάγκας. Αἱ ἀνάγκαι αὗτοι δὲν ἐπιτρέπουν τὴν χρησιμοποίησιν αὐξήσεων, αἱ ὁποῖαι θὰ καθίσταντο δυνατὰ εἰς τὰ δημόσια ἔσοδα, πρὸς κάλυψιν ἀμυντικῶν δαπανῶν μεγαλυτέρων ἀπὸ τὰς σήμερον καλυπτομένας ἐξ ἑλληνικῶν πηγῶν. Αἱ διαπιστώσεις αὗται ὀδηγοῦν εἰς τὰ ἐξῆς συμπεράσματα : Πρῶτον, ὅτι ἡ διατήρησις ἀμυντικῶν δαπανῶν εἰς ἐπίπεδα τῆς τάξεως τῶν σημερινῶν εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων ἀναποφεύκτως συνδεδεμένη μὲ τὴν χορήγησιν ἐπαρκοῦς βοήθειας ἐκ μέρους τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Δεύτερον, ὅτι ἡ ἀξιόλογος καὶ ἐπιτυχὴς κυβερνητικὴ προσπάθεια τῶν τελευταίων ἐτῶν πρὸς αὐξήσιν τῶν ἐκ φορολογίας ἐσόδων πρέπει νὰ συνεχισθῆ ἀμείωτος. Εἶναι βέβαιον ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη αἱ ὑψηλότερου ἰδίως εἰσοδήματος κατηγορίαι τοῦ πληθυσμοῦ ἀπῆλυσαν σημαντικόν

τμήμα τῆς αὐξήσεως τοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος. Ἡ συστηματικὴ σύλληψις τῶν μεγαλυτέρων αὐτῶν εἰσοδημάτων ἀπὸ τὴν ἄμεσον φορολογίαν δύναται νὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἠύξημένας εἰσπράξεις, ἀνεξαρτήτως τῆς ἠύξημένης ἀποδόσεως τῶν ἐμμέσων φόρων λόγῳ τῆς γενικῶς ὑψηλοτέρας οἰκονομικῆς δραστηριότητος. Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν πλέον αἰσιόδοξον προοπτικὴν διὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν ἀπόδοσιν τῶν προσπαθειῶν αὐτῶν, δὲν φαίνεται πιθανὸν αἰ αὐξήσεις τῶν δημοσίων εἰσπράξεων νὰ δύνανται νὰ καλύψουν οὐσιῶδες τμήμα ἀνικανοποιήτων πιεστικῶν ἀναγκῶν.

Ἐκτὸς τῶν πλεονασμάτων τοῦ ὑπὸ στενὴν ἔννοιαν Προϋπολογισμοῦ τρεχουσῶν δαπανῶν ἄλλαι πηγαὶ δυνάμεναι νὰ χρηματοδοτήσουν τὰς δημοσίας ἐπενδύσεις εἶναι ἔσοδα καὶ πλεονάσματα ἐκ παλαιῶν ἐπενδύσεων καὶ ἐκ δημοσίων ὀργανισμῶν, ἐσωτερικὸς δανεισμὸς καὶ ἐξωτερικὴ βοήθεια, ἢ μακροπρόθεσμος ἐξωτερικὸς δανεισμὸς.

Ἡ πλήρης κινητοποίησις τῶν ἐσόδων ἐξ ἐπενδύσεων τοῦ παρελθόντος ἀποτελεῖ σημαντικὴν δυνατότητα. Συνδέεται κυρίως μὲ τρεῖς προσπαθείας, αἱ ὁποῖαι ἤδη ἔτυχον τῆς κυβερνητικῆς προσοχῆς καὶ ἐπιδιώξεως. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ συστηματικὴ εἰσπραξις τῶν ὀφειλομένων ἐκ τῶν παλαιῶν δανείων ἀνασυγκροτήσεως μέσῳ τῆς Κ.Ε.Δ. Ἡ προσπάθεια αὕτη ἤρχισεν ἤδη νὰ ἀποδίδῃ ἀξιόλογα ἀποτελέσματα διὰ τοῦ νέου Ὄργανισμοῦ Χρηματοδοτήσεως Οἰκονομικῆς Ἀναπτύξεως. Ἡ δευτέρα εἶναι ἡ οἰκονομικὴ ἀξιοποίησις τῶν ἐκτελεσθέντων καὶ ἐκτελουμένων ἐγγειοβελτιωτικῶν ἔργων. Ἡ τρίτη εἶναι ἡ οἰκονομικὴ καὶ λογιστικὴ ἀναδιοργάνωσις τῶν δημοσίων ὀργανισμῶν καὶ ἐπιχειρήσεων. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν προσπαθειῶν αὐτῶν δύνανται νὰ εἶναι σημαντικά, καίτοι ἡ ὀλοκλήρωσις τῶν ἀπαιτεῖ σύστημα καὶ ἐπιμονὴν καὶ θὰ εἶναι κατ' ἀνάγκην βραδεῖα.

Ὁ δημόσιος δανεισμὸς ἀποτελεῖ ἑτέραν πηγὴν πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπὸ τοῦ λήξαντος ἔτους ἐστράφη τὸ Κράτος. Ἀλλ' ἡ ἀναβίωσις τῆς δημοσίας πίστεως εἶναι ἀνάγκη νὰ ὀργανωθῇ μὲ σύστημα καὶ ἐπὶ μονιμωτέρων βάσεων καὶ τοῦτο διὰ δύο κυρίως λόγους: Πρῶτον, διότι ὁ κρατικὸς δανεισμὸς ἀποτελεῖ οὐσιώδη πηγὴν κεφαλαίων διὰ τὰς δημοσίας ἐπενδύσεις, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς. Δεύτερον, διότι οὗτος εἶναι σημαντικὸν μέσον πρὸς ἀναβίωσιν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν ἀγορῶν χρήματος καὶ κεφαλαίων. Ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας τὸ προσφορώτερον μέσον θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ ἀποτελέσῃ ἡ ἔκδοσις υραχυπροθέσμων ἐντόκων γραμματίων τοῦ Δημοσίου Θησαυροῦ. Ἀλλὰ καὶ τοιαῦται προσπάθειαι δὲν δύνανται νὰ ἀποδώσουν πέραν ὠρισμένου ὀρίου, διότι τὰ περιθώρια τῆς συνολικῶς διαθεσίμου ἀποταμιεύσεως εἶναι περιορισμένα καὶ ἐνδείκνυται νὰ διοχετεύεται αὕτη καὶ πρὸς ἄλλας κατευθύναις.

Τὸ σύνολον ἐπομένως τῶν ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν πηγῶν διαθεσίμων, κατ' ἀνάγκην, δὲν θὰ εἶναι δυνατόν νὰ καλύπτῃ τὸ ἐπί-

πεδον ἑνὸς προγράμματος δημοσίων ἐπενδύσεων, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ προωθηθοῦν ταχέως τὰ κύρια ἔργα οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ χώρα ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχη ἀνάγκην ἐκτάκτων ἐξωτερικῶν πόρων διὰ νὰ στηρίξῃ τὸ πρόγραμμα δημοσίων ἐπενδύσεων διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς.

Αἱ ἐκ τῶν σεισμῶν καταστροφαὶ τῶν Ἰονίων Νήσων, τῆς Πελοποννήσου, τῆς Θεσσαλίας καὶ ἡ τελευταία μεγάλη συμφορὰ τοῦ Βόλου ἔρριψαν εἰς νέαν φάσιν δυστυχίας ὀλόκληρα τμήματα τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἐπέρριψαν νέα βάρη ἐπὶ τῶν ἤδη βεβαρημένων οἰκονομικῶν μας. Ἡ συχνότης τῶν καταστροφῶν αὐτῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ ἡ ἔκτασις τῶν οἰκονομικῶν των συνεπειῶν ἐπιβάλλουν τὴν κστὰ σύστημα πλέον οἰκονομικὴν των ἀντιμετώπισιν. Ἡ ἐθνικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀλληλεγγύη ἐπιβάλλει ὅπως πλήγματα αὐτοῦ τοῦ μεγέθους ἀντιμετωπίζονται ἀμέσως μὲ ἐκτάκτους εἰσφορὰς ἀπὸ τὸ σύνολον καὶ ἐν ἀναλογία βεβαίως πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ἰκανότητα καὶ ἀντοχὴν ἐκάστου. Τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον καὶ διὰ λόγους δικαιοσύνης, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν περιφρούρησιν τόσο τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ὅσον καὶ τῆς οἰκονομικῆς σταθερότητος. Δὲν πρέπει τὰ βάρη ἀπὸ τὰ πλήγματα αὐτὰ νὰ θίγουν τὸ πρόγραμμα ἐπενδύσεων, οὔτε τὴν γενικὴν οἰκονομικὴν ἰσορροπίαν, διότι ἐπ' αὐτῶν στηρίζεται ἡ οἰκονομικὴ μας ζωὴ καὶ αἱ ἐλπίδες διὰ τὸ μέλλον. Ἐφ' ὅσον ἡ μοῖρα ἐπεφύλαξεν εἰς τὸν τόπον τὰς προσθέτους αὐτὰς ἐθνικὰς ταλαιπωρίας, πρέπει νὰ ἀναζηρήσωμεν καὶ νὰ ἀνεύρωμεν προσθέτους δυνάμεις διὰ νὰ τὰς ἀντιμετωπίσωμεν. Ἡ τοιαύτη ὀργανωμένη ἀντιμετώπισις ὑπὸ τοῦ Κράτους διὰ μέτρων ἐκτάκτου φύσεως ἐπεβάλλετο καὶ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν ἤδη ἐκινήτο ἡ Κυβέρνησις. Ἡ ἄμεσος ἐκ τοῦ ὑστερήματός του συμπαραστάσις τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ πρὸς τοὺς ἀτυχήσαντας ἀδελφοὺς ὑπογραμμίζει ἀκόμη ἐντονώτερον τὸ δίκαιον αἴτημα καὶ τὴν δικαίαν προσδοκίαν, ὅπως ἐξασφαλισθοῦν, ἰδίᾳ διὰ τῆς πολυτίμου ἀμερικανικῆς βοήθειας, ἐκτακτοὶ ἐξωτερικοὶ πόροι, οἱ ὁποῖοι θὰ συμπληρώσουν οὐσιωδῶς τὰς ἰδικὰς μας προσπαθείας διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν νέων καταστροφῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπληξάν τὴν χώραν καὶ τὸν πληθυσμὸν μας.

Νομισματικὴ καὶ οἰκονομικὴ σταθερότης.

3. Ἡ πραγματοποίησις ἀληθοῦς οἰκονομικῆς προόδου μὲ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα διὰ τὸ σύνολον εἶναι ἀδύνατος, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ οἰκονομικὴ σταθερότης.

Οἰκονομικὴ σταθερότης δὲν σημαίνει ἀκαμψίαν τῆς οἰκονομίας, σημαίνει εὐστάθειαν ἐξασφαλιζομένην δι' ἐπιτυχοῦς ἐλέγχου τῶν πληθωρικῶν ἐπιδράσεων ἀπὸ ἐσωτερικὰς πιέσεις. Ἡ γενικὴ ἐμπιστοσύνη τῶν ἐργαζομένων ὅτι τὸ προϊόν τοῦ μόχθου των ἐκπεφρασμένον εἰς ἐθνικὸν νόμισμα δὲν πρόκειται νὰ ἐξανεμισθῇ ἢ ὑποστῇ δραστηκὴν μείωσιν εἶναι πρωταρχικῆς σημασίας. Μόνον ἐφ' ὅσον ὑπάρχει μία τοιαύτη ἐμπιστοσύνη δύνανται νὰ ἀναπτυ-

χθοῦν ὑγιεῖς ἐπιχειρηματικαὶ προσπάθειαι καὶ συναλλαγαί, ἀποβλέπουσαι εἰς μελλοντικὰ ἀποτελέσματα, ἐνῶ ἀντιθέτως ἡ ἔλλειψις αὐτῆς ὀδηγεῖ εἰς κερδοσκοπίαν καὶ οἰκονομικὴν ἀναρχίαν.

Ἄλλὰ τὴν οἰκονομικὴν σταθερότητα πρέπει νὰ διασφαλίζῃ καὶ ἡ γενικώτερα πεποίθησις ὅτι συντελεῖται πρόοδος πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν καὶ βελτίωσιν τῶν βιοτικῶν ἐπιπέδων καὶ ὅτι οἱ παράγοντες, οἱ δυνάμενοι νὰ ματαιώσουν τὴν πρόοδον αὐτήν, θὰ εὐρίσκωνται πάντοτε ὑπὸ ἔλεγχον.

Ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευράν, ὁ ὅρος τῆς σταθερότητος ἐξυπακούει σταθερότητα περιβάλλοντος. μέτρων καὶ προϋποθέσεων ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐργάζεται καὶ ἀποδίδει ὁ πληθυσμὸς καὶ ἐπομένως σημαίνει ἐξαφάνισιν ἢ μείωσιν εἰς τὸ ἐλάχιστον τῶν ἀπροσδοκῆτων ἐπεμβάσεων, αἱ ὁποῖαι ἀνατρέπουν ὑπολογισμοὺς καὶ προβλέψεις.

Ὅλα αὐτὰ τὰ πολύτιμα στοιχεῖα ὁμοῦ συνθέτουν τὴν γενικὴν ψυχολογικὴν προσδοκίαν, ἡ ὁποία στηρίζει τὴν νομισματικὴν καὶ οἰκονομικὴν σταθερότητα, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ στηρίζεται εἰς αὐτήν. Εἶναι ἀπατηλὴ ἡ ἐντύπωσις καὶ παραπλανητικοὶ οἱ ἐνίοτε προβαλλόμενοι ἰσχυρισμοὶ ὅτι ἡ προσπάθεια διατηρήσεως τῆς οἰκονομικῆς σταθερότητος ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν συνέχισιν τῶν οἰκονομικῶν μας δυσχερειῶν. Ἄνευ κατοχυρώσεως τῶν προϋποθέσεων τῆς νομισματικῆς καὶ οἰκονομικῆς σταθερότητος, δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ μονιμωτέρα ἀναπτέρωσις τῆς ἐμπιστοσύνης, ἡ ὁποία ὀδηγεῖ εἰς τὴν ἑναρξιν νέων ἐργασιῶν καὶ παραγωγικῶν ἐξορμήσεων ἐπ' ὠφελεία μεγάλων κατηγοριῶν τοῦ πληθυσμοῦ. Οἱ ἰσχυρισμοὶ ἐναντίον τῶν προσπαθειῶν ἐλέγχου τῆς σταθερότητος τοῦ ἐθνικοῦ μας νομίσματος καὶ πολλαὶ διαμαρτυρίαι καὶ πιέσεις ἀγνοοῦν τὸ γενικώτερον συμφέρον καὶ τὰς συνεπείας τῶν ἐπιδιώξεων των.

Ἡ διατήρησις τῆς οἰκονομικῆς σταθερότητος ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἔννοιαν ἀποτελεῖ πρωταρχικὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἐκδοτικοῦ Ἰδρύματος, ἀλλ' ἡ ἐκπλήρωσις της δὲν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ τὴν δρᾶσιν καὶ τὴν πολιτικὴν τῆς Τραπεζῆς. Εἶναι ἀπαραίτητος ἡ στενὴ συνεργασία τοῦ Κράτους μετὰ τῆς Τραπεζῆς καὶ ἡ σύμπτυξις τοῦ συνόλου τῶν κοινωνικῶν ομάδων καὶ παραγωγικῶν τάξεων, διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἰσορροπία εἰς τὴν δαπάνην κατὰ τομεῖς τῆς οἰκονομίας καὶ ἡ καλυτέρα δυνατὴ χρησιμοποίησις τῶν ἐθνικῶν πόρων. Διότι ἡ περιφρούρησις τῆς οἰκονομικῆς καὶ νομισματικῆς σταθερότητος προϋποθέτει διατήρησιν ἰσορροπίας μετὰ τοῦ συνόλου τῶν διαθέσιμων ἀγαθῶν ἐκ τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς καὶ τῶν εἰσαγωγῶν ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν δαπανῶν καταναλώσεως τῶν ἰδιωτῶν καὶ τοῦ Δημοσίου, τῶν δαπανῶν ἐπενδύσεων καὶ τῶν ἐξαγωγῶν ἀφ' ἑτέρου. Οἰαδήποτε αὐξήσις δαπανῶν δέον νὰ ἀντισταθμίζεται εἴτε ἀπὸ αὐξήσιν τῶν διαθέσιμων ἀγαθῶν, εἴτε ἀπὸ ἀντίστοιχον λελογισμένην μείωσιν δαπάνης πρὸς ἄλλην κατεύθυνσιν. Διὰ νὰ πληροῦνται αὐτοὶ οἱ ὅροι ἡ διαμόρφωσις τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν ὑπὸ τὴν εὐρυτάτην ἔννοιαν καὶ ἡ πολιτικὴ τοῦ Κράτους ὡς πρὸς τὰς τιμὰς ὠρισμένων βασικῶν εἰδῶν καὶ

ὡς πρὸς τοὺς μισθοὺς ἔχει ἀποφασιστικὴν σημασίαν. Τὴν οἰκονομικὴν σταθερότητα ἐπηρεάζει ὁ μεταξὺ τῶν κοινωνικῶν ομάδων ἀνταγωνισμὸς διὰ τὴν ἐξασφάλισιν ὑψηλοτέρου χρηματικοῦ εἰσοδήματος. "Ὅταν ὁ ἀνταγωνισμὸς αὐτὸς φέρῃ εἰς γενικὴν αὐξήσιν τῶν χρηματικῶν εἰσοδημάτων καὶ τῆς ζήτησεως, δὲν δύνανται πλέον νὰ συγκρατηθοῦν αἱ ὑψώσεις τῶν τιμῶν. Καὶ ἐνῶ οὐδεμία ὁμάς, ἐξαιρέσει τῶν κερδοσκοπῶν, ἐπιτυγχάνει πραγματικὴν βελτίωσιν τοῦ ἐπιπέδου διαβιώσεώς της, τὸ ἐθνικὸν σύνολον ζημιούται ἐκ τῆς μειώσεως τῆς ἀξίας τῶν εἰς ἐθνικὸν νόμισμα διαθεσίμων του καὶ ἐκ τῆς γενικῆς διαταράξεως τῆς ἐμπιστοσύνης.

Τὸ οὐσιαστικὸν καὶ γενικώτερον περιεχόμενον τῆς οἰκονομικῆς καὶ νομισματικῆς σταθερότητος δὲν προϋποθέτει ἀκαμψίαν εἰς τὴν νομισματικὴν κυκλοφορίαν. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρῆται τὸ ὕψος τῆς κυκλοφορίας τῶν χρηματικῶν μέσων ὁ μόνος δείκτης καὶ κριτὴς τῆς οἰκονομικῆς μας σταθερότητος. Αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι δύνανται νὰ ἀγνοηθοῦν αἱ συνέπειαι αὐξήσεων εἰς τὴν νομισματικὴν κυκλοφορίαν πέραν ὠρισμένων ὁρίων. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν συνεπειῶν αὐτῶν δὲν ὑπάρχουν ἀκαμπτα κριτήρια. Αὐξήσεις τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας ὑπὸ ὠρισμένας προϋποθέσεις ἢ πρὸς ὠρισμένας κατευθύνσεις δύνανται νὰ ἔχουν σταθεροποιητικὰς ἐπιδράσεις, ἐνῶ ἀντιθέτως πολὺ μικρότεραι αὐξήσεις ὑπὸ ἄλλας συνθήκας ἢ πρὸς ἄλλας κατευθύνσεις δύνανται νὰ ἔχουν δυσμενῆ ἀποτελέσματα.

4. Εἶναι βέβαιον ὅτι αἱ μεταπολεμικαὶ προσπάθειαι διατηρήσεως πλήρους ἀπασχολήσεως εἰς τὰς βιομηχανικὰς χώρας καὶ προαγωγῆς τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εἰς τὰς ὀλιγώτερον οἰκονομικῶς ἐξελιγμένας ἐνίσχυσαν τὰς πληθωρικὰς τάσεις. Τοιοῦτου εἴδους τάσεις ὑπάρχουν σήμερον εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς χώρας καὶ εἶναι ἀναπόφευκτον νὰ συναντῶνται καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπο ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἡ οἰκονομικὴ μας κατάστασις θὰ εὐρίσκειται ὑπὸ συνεχῆ πίεσιν. Ἐπὶ πλέον, ὑπὸ καθεστῶς ποσοτικῶς ἐλευθέρων εἰσαγωγῶν, ἡ διατήρησις ἰσορροπίας εἰς τὸ ἰσοζύγιον τῶν ἐξωτερικῶν πληρωμῶν ἐλέγχεται κατὰ κύριον λόγον ἀπὸ τὴν νομισματικὴν καὶ πιστωτικὴν πολιτικὴν. Ἐὰν κατὰ συνέπειαν, ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις αὐτὰς ἐπιδιώκωμεν τὴν οἰκονομικὴν μας ἀνάπτυξιν μὲ τὴν προσπάθειαν στηρίξεως ἐνὸς ἐπαρκοῦς προγράμματος ἐπενδύσεων, ἡ διατήρησις τῆς νομισματικῆς σταθερότητος ἀποκτᾷ βαρύνουσαν σημασίαν καὶ ἡ ἀποστολὴ τῆς Νομισματικῆς Ἀρχῆς καθίσταται ἰδιαιτέρως δυσχερὴς καὶ ἀποφασιστικὴ.

Κριτήρια Πιστωτικῆς Πολιτικῆς—Ποιοτικὸς ἔλεγχος πιστώσεων.

5. Εὐοίωνον ἐξέλιξιν εἰς τὴν πιστωτικὴν μας κατάστασιν ἀποτελεῖ ἡ κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος αὐξήσις τῶν ἰδιωτικῶν καταθέσεων. Δυνάμεθα νὰ ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν σὺν τῷ χρόνῳ συγκέντρωσιν ἐπαρκῶν ἰδιωτικῶν ἀποταμιεύσεων εἰς τὰς Τραπεζὰς, ὅποτε θὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἄνετος ἐξ ἰδίων

αὐτῶν διαθεσίμων χρηματοδότησις τῶν ὑγιῶν τραπεζικῶν ἐργασιῶν. Ἔως τότε, ἐφόσον ἐξακολουθεῖ νὰ πιέζη ἡ ζήτησις πιστωτικῶν μέσων, οἱ ποσοτικοὶ περιορισμοὶ εἶναι ἀναπόφευκτοι, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ νὰ ἐξασφαλίζεται ἡ εὐρύτερα δυνατὴ χρησιμοποίησις τῶν διαθεσίμων κεφαλαίων καὶ ἰδίως δι' ἐργασίας γενικωτέρας οἰκονομικῆς σημασίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ νὰ ἐπιτυγχάνεται ἡ μεγαλυτέρα δυνατὴ κινητοποίησις τῶν ἰδίων ἐπιχειρηματικῶν κεφαλαίων. Ἡ βασικὴ ἀρχὴ ἡ ὁποία θὰ διέπη τὴν πολιτικὴν τῆς Τραπεζῆς θὰ εἶναι ἡ πιστωτικὴ ἐξυπηρέτησις τῶν γνησίως παραγωγικῶν ἐργασιῶν. Αἱ περιπτώσεις αὐταὶ θὰ εὐνοοῦνται πιστωτικῶς ἔναντι ἄλλων, αἱ ὁποῖαι ἀμέσως ἢ ἐμμέσως θὰ ἐνίσχουν καταναλωτικὰς δαπάνας, ἰδίως πολυτελοῦς φύσεως, ἢ θὰ ὑπεβοήθουν τὴν αὐξήσιν εἰσαγωγῶν ἢ ἀπαραιτήτων εἰδῶν. Εἰδικῶς, θὰ δοθῇ πᾶσα ἐνίσχυσις εἰς τὴν ἐν γένει ἐξαγωγικὴν δραστηριότητα. Ὅχι δὲ μόνον διὰ τὰ ἀγροτικά, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα, ἢ προώθησις τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ὁποίων πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ μίαν ἐκ τῶν κυριωτέρων ἐπιδιώξεων μας. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν αὐτῶν θὰ ἱκανοποιοῦνται ἐπαρκῶς αἱ εὐλόγοι ἀνάγκαι χρηματοδοτήσεως, ἀποφευγομένης βεβαίως τῆς πολλαπλῆς ἢ ὑπερμέτρου πιστοδοτήσεως ὠρισμένων περιπτώσεων εἰς βάρος ἄλλων. Τὰ συνολικὰ ἐπίπεδα τραπεζικῆς χρηματοδοτήσεως ἀπὸ ὅλας τὰς διαθεσίμους πηγὰς θὰ παρακολουθοῦνται μετὰ πάσης προσοχῆς καὶ θὰ διατηροῦνται εἰς ὕψος τὸ ὁποῖον θὰ ἐπιτρέπη τὴν ἄνετον πραγματοποίησιν τῶν τάσεων αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ὁμαλῆς ἐμπορικῆς διαθέσεως τοῦ προϊόντος.

Ἄλλ' εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἐξασφαλισθῇ καὶ συστηματικὴ παρακολούθησις καὶ εὐρυθμὸς διαμόρφωσις τῶν ἐποχικῶν μεταβολῶν τῆς συνολικῆς καὶ κατὰ κλάδους χρηματοδοτήσεως ἐν ἀντιστοιχίᾳ πρὸς τὰς ἐποχικὰς ἀνάγκας τῆς οἰκονομίας. Ἡ ἀρρυθμία τῆς πιστοδοτήσεως πρέπει νὰ ἀποφεύγεται, διότι ἐνίστε σοβαρῶς διαταράσσει τὴν ὅλην παραγωγικὴν διαδικασίαν. Τὰ ἀνωτέρω δύνανται νὰ ἐπιτευχθοῦν μὲ τὸν ἔγκαιρον καὶ λεπτομερῆ πιστωτικὸν προγραμματισμὸν καὶ ἰδίως διὰ τῆς αὐξομειώσεως τῶν παρὰ τῇ Τραπεζῇ τῆς Ἑλλάδος ὑποχρεωτικῶν καταθέσεων τῶν Τραπεζῶν.

6. Μὲ τὴν προϊούσαν ἐκβιομηχάνισιν τῆς χώρας εἶναι ἀπαραίτητον νὰ παρακολουθοῦνται καὶ τὰ συμπτώματα κυμάνσεως τῆς βιομηχανικῆς καὶ ἐμπορικῆς δραστηριότητος. Εἰς ὠρισμένας περιόδους αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς συναντοῦν ἐνίστε δυσχερείας διαθέσεως τῶν προϊόντων. Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς ἡ αὐξήσις τῆς πιστοδοτήσεως διὰ τὴν διατήρησιν τῶν ὑπερκανονικῶν ἀποθεμάτων δὲν θεραπεύει, ἀλλ' ἀντιθέτως ἐπιτείνει τὰς δυσχερείας. Ἰπὸ τοιαύτας συνθήκας ἡ κάμψις τῶν τιμῶν εἶναι ἀναγκαία καὶ ὑγιῆς συνέπεια. Ὄταν αὕτη ἐκδηλωθῇ, ἐνδείκνυται ἡ ὑποβοήθησις τῆς εἰς τὰς ἡλαττωμένας τιμὰς διαθέσεως τῶν ἀγαθῶν, ἐνισχυομένης ἀπ' εὐθείας τῆς κατα-

«ΑΡΧΕΙΟΝ» Δ. Ε. Καλιτσουνάκη Τόμ. 35ος, 1955 (τεῦχος Γ')

ναλωτικῆς ζητήσεως διὰ τῆς ἐπιταχύνσεως τῶν δημοσίων ἐπενδύσεων ἢ καὶ δι' ἄλλων μεθόδων.

7. Ἡ ποιοτικὴ διαμόρφωσις τῶν πιστώσεων δέον νὰ συγκεντρώσῃ τὴν αὐξουσαν προσοχὴν μας καθ' ὃν χρόνον αἱ γενικαὶ ἐξελίξεις ὀδηγοῦν πρὸς τὴν βαθμιαίαν χαλάρωσιν τῶν ποσοτικῶν κατὰ παραγωγικοὺς κλάδους περιορισμῶν. Ὁ ποιοτικὸς ἔλεγχος θὰ πρέπη νὰ συνίσταται ἄφ' ἑνὸς εἰς τὴν ἐπιλογὴν ἐπὶ τῇ βάσει γενικωτέρων κριτηρίων τῶν πιστοδοτουμένων περιπτώσεων καὶ ἐπιχειρήσεων, ἄφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ἐν γένει συστηματικὴν καθιέρωσιν ὑγιῶν πιστωτικῶν καὶ τραπεζικῶν συνηθειῶν.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰς βασικὰς καὶ συνήθεις κατηγορίας τραπεζικῶν ἐργασιῶν, αἱ Τράπεζαι πρέπει νὰ ἀναπτύξουν πρωτοβουλίαν καὶ δραστηριότητα πρὸς δημιουργικὰς ἐργασίας, ὅπου ἡ φύσις καὶ ἡ ἀποδοτικότης τῆς ἐκάστοτε ὑπὸ κρίσιν ἐξεταζομένης περιπτώσεως θὰ ἀποτελέσῃ τὴν κυριωτέραν ἀσφάλειαν τῆς ἐμπροθέσμου καὶ κανονικῆς ἐπιστροφῆς τῶν πιστώσεων. Ποιοτικὴ ἐπιλογή εἶναι ἀναγκαία καὶ μεταξὺ τῶν ἐπιχειρήσεων. Αἱ δυνατότητες ἐξελίξεως ἐκάστης βιομηχανίας, ἡ ἀναπτυσσομένη δραστηριότης καὶ πρωτοβουλία καὶ τὸ πνεῦμα προόδου εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις πρέπει νὰ ἔχουν βαρύνουσαν σημασίαν. Αἱ τελευταῖαι διεθνῶς ἐκδηλωθεῖσαι τάσεις δημιουργίας μεγαλυτέρων ἐπιχειρηματικῶν μονάδων ἀποδίδονται εἰς τὴν ἀνάγκην καὶ δυνατότητα ἐξασφαλίσεως ἠϋξημένων τεχνικῶν καὶ οἰκονομικῶν πλεονεκτημάτων εἰς τὰς μεγαλυτέρας ἐπιχειρήσεις ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς μικράς. Ἀνάλογοι ἐξελίξεις ὑπαγορεύονται ἴσως καὶ εἰς τὴν χώραν μας καὶ ἐνδείκνυται πιστωτικῶς νὰ ἐνισχυθοῦν. Ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτὸ μικραί, ἀλλὰ δυναμικαὶ καὶ προοδευτικαὶ ἐπιχειρήσεις εἶναι ἄξια διακριτικῆς πιστωτικῆς μεταχειρίσεως διὰ νὰ ἀνδρωθοῦν καὶ ἀναπτυχθοῦν, ἐνῶ ἀντιθέτως ἐπιβάλλεται αὐστηρότης πρὸς τὰς μεγάλας, ἀλλὰ ἀντιοικονομικὰς καὶ ἀπληρωτέας. Παραλλήλως πρὸς τὰ ἀνωτέρω θὰ συνεχισθῇ καὶ θὰ τονωθῇ ἡ προνομιακὴ ἐνίσχυσις τῆς βιοτεχνίας, ἰδίως πρὸς ἐξασφάλισιν μιᾶς ὑγιοῦς προσαρμογῆς τῆς πρὸς τὰς νέας ὑπὸ διαμόρφωσιν παραγωγικὰς καὶ ἐμπορικὰς ἐξελίξεις. Ἡ βιοτεχνία εἶναι ἀξία ὑποστηρίξεως καὶ διότι εἰς αὐτὴν εὐρίσκουν παραγωγικὴν διέξοδον χιλιάδες νέων προσώπων, τὰ ὅποια ἄλλως θὰ παρέμεναν ἄνευ ἀπασχολήσεως.

Ὁ ποιοτικὸς ἔλεγχος ἐπιβάλλει ἐπίσης τὴν γενικωτέραν καὶ συστηματικὴν ἐξυγίανσιν τῶν πιστωτικῶν συνηθειῶν. Δέον νὰ ὑπάρχῃ εἰλικρίνεια εἰς τὰς πιστωτικὰς σχέσεις, κυρίως ἀναζητήσεις καὶ ἀκριβῆς γνῶσις τοῦ ἀληθοῦς σκοποῦ διὰ τὸν ὅποιον προορίζεται μία πίστωσις καὶ ἀντίστοιχος καθορισμὸς τῶν χρονικῶν καὶ λοιπῶν ὄρων τῆς χρηματοδοτήσεως. Ἡ περίπτωσις τῆς παροχῆς βραχυπροθέσμων χορηγήσεων διὰ μακροπροθέσμους σκοποὺς ἀποτελεῖ τὸ σύνθημα παράδειγμα ἀνωμάλου πιστωτικῆς σχέσεως. Ἀλλὰ καὶ γενικώτερον μεταξὺ τοῦ τραπεζίτου καὶ τῆς χρηματοδοτουμένης ἐπιχειρήσεως δέον νὰ δημιουργηθῇ σχέσις ἐμπιστοσύνης. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐνημερότητα καὶ

ικανότητα καθοδηγήσεως ἐπὶ τῶν πιστωτικῶν θεμάτων, αἱ Τράπεζαι διαθέτουν καὶ μέσα ἐλέγχου καὶ ἐπιβολῆς, ὥστε νὰ δύνανται νὰ καταστήσουν τὰς πιστωτικὰς ὑποδείξεις τῶν ἀποτελεσματικὰς. Αἱ κυριώτεροι ἀρχαὶ τῶν ὁποίων ἡ κατανόησις καὶ ἡ μετ' αὐστηρότητος ἐφαρμογὴ ἰδιαίτερος ἐπιβάλλεται, εἶναι αἱ ἀκόλουθοι :

Πρῶτον, εἰς τὰς χρηματοδοτούμενας ἐργασίας πρέπει νὰ ὑπάρχη ἐπαρκὴς καὶ ἡ μεγαλυτέρα δυνατὴ συμμετοχὴ ἐπιχειρηματικῶν κεφαλαίων. Ἡ αὐξουσα παραγωγικὴ κινητοποίησις τῶν ἰδιωτικῶν διαθεσίμων εἶναι πρωταρχικῆς σημασίας. Δὲν δικαιολογεῖται ἡ ἀπασχόλησις πολυτίμων πιστωτικῶν μέσων ὑπὸ ἐπιχειρηματιῶν, οἱ ὅποιοι, ἐνῶ διαθέτουν μεγάλα περιουσιακὰ στοιχεῖα, ἀποφεύγουν νὰ τὰ συνεισφέρουν εἰς τὸ ἐπιχειρηματικόν των κεφάλαιον.

Δεύτερον, αἱ ἐλπίδες κέρδους, ἀλλὰ καὶ οἱ κίνδυνοι ζημιῶν ἀνήκουν εἰς τοὺς ἐπιχειρηματίας. Ἡ νοοτροπία ἰδιοποιήσεως τῶν κερδῶν, ἀλλὰ κοινωνικοποιήσεως τῶν ζημιῶν πρέπει ὀριστικῶς νὰ ἐκλείψῃ.

Τρίτον, ἐκ τῆς φύσεως τῆς χρηματοδοτούμενης ἐργασίας δέον νὰ ἐξασφαλίζεται ἡ κανονικὴ ἐξυπηρέτησις καὶ ἐπιστροφή τοῦ δανείου. Αἱ προθεσμιαὶ ἐξοφλήσεως πρέπει νὰ εἶναι ρεαλιστικαὶ καὶ εἰλικρινεῖς. Τοῦτο δὲν σημαίνει ἀκαμψίαν εἰς τὴν ἐκτίμησιν ἀληθῶς ἐκτάκτων περιπτώσεων, ἀλλὰ σημαίνει τὴν κατάργησιν τῆς γενικῆς προσδοκίας καὶ ἀνοχῆς καθυστερήσεων καὶ παρατάσεων.

Τέταρτον, ἡ χρηματοδότησις ἐπὶ τῇ βάσει ἐπιχειρημάτων κοινωνικοῦ περιεχομένου ἐπιχειρήσεων οὐσιαστικῶς καταδικασμένων οὐδένα κατ' οὐσίαν ὠφελεῖ. Τὰ αἰτούμενα κεφάλαια εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς διατιθέμενα εἰς ἄλλους σκοποὺς δύνανται κατὰ κανόνα νὰ ἐξασφαλίσουν μονιμωτέραν ὠφέλειαν εἰς τὴν ἐνισχυομένην περιοχὴν.

Πέμπτον, ἡ ἄμεσος ἢ ἔμμεσος πιστωτικὴ ἐνίσχυσις πρὸς διατήρησιν ἀποθεμάτων μεγαλυτέρων τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἐξ ἐποχικῶν λόγων δέον νὰ ἀποφεύγεται, διότι εἶναι ἐπιβλαβὴς τόσον διὰ τὸ σύνολον τῆς οἰκονομίας ὅσον καὶ διὰ τὰς ἐπὶ μέρος ἐπιχειρήσεις.

Ἡ τήρησις τῶν ἀρχῶν αὐτῶν εἰς τὸ μέλλον θέτει ἀκέραιον τὸ πρόβλημα καὶ τὴν ἀνάγκην ἐκκαθαρίσεως τοῦ παρελθόντος. Ἡ ἀνωμαλία ἐκ τῶν ἐν καθυστερήσει τραπεζικῶν πιστώσεων πρέπει νὰ ἐκλείψῃ καὶ πρὸς τοῦτο ἐπιβάλλεται νὰ ἀναζητηθοῦν καὶ ἐφαρμοσθοῦν μετ' ἀποφασιστικότητος λύσεις ρεαλιστικαί. Ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος εὐρίσκεται ἤδη εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος αὐτοῦ.

Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ἀρχῶν θὰ στηριχθῇ καὶ ἡ συνεργασία μεταξὺ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν λοιπῶν Τραπεζῶν, τὴν ὁποίαν προσδοκῶμεν στενὴν, εἰλικρινῆ καὶ γόνιμον. Ἡ ἐφαρμογὴ ὑγιῶν πιστωτικῶν ἀρχῶν καὶ

συνηθειῶν ἀπὸ τὰς ἐμπορικὰς καὶ λοιπὰς Τραπεζὰς θὰ εὖρη ἀμέριστον συμπάρ-
στασιν καὶ οὐσιαστικὴν ἐνίσχυσιν εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν
Νομισματικὴν Ἐπιτροπὴν.

8. Ἰδιαιτέρας σημασίας εἶναι ἡ ὑγιῆς λειτουργία τῆς ἀγροτικῆς πί-
στεως. Ἡ γεωργικὴ παραγωγή ἔχει τόσον οὐσιώδη θέσιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν
οἰκονομίαν καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἀγροτικῶν χορηγήσεων εἶναι τόσον βαρῦνον,
ὥστε τὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα μιᾶς ἐπιτυχοῦς ἀγροτικῆς πιστωτικῆς πολιτι-
κῆς, ἀλλὰ καὶ αἱ συνέπειαι ἀντιοικονομικῶν χρηματοδοτήσεων ἢ καθυστερή-
σεων νὰ ἐπηρεάζουν τὴν ὅλην οἰκονομικὴν μας κατάστασιν. Ἡ ὑγιῆς καὶ ἀπο-
τελεσματικὴ λειτουργία τῆς ἀγροτικῆς πίστεως ἀπαιτεῖ τὴν συστηματικὴν
ἄσκησιν αὐτῆς μὲ κριτήρια καὶ μεθόδους ἀνταποκρινομένας πρὸς μίαν ἀνα-
πτυσσομένην γεωργίαν καὶ πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς γενικωτέρας οἰκονομικῆς
προόδου τῆς χώρας. Πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν καταβάλλεται προσπά-
θεια, πρὸς μίαν ἀναμόρφωσιν τῶν σχέσεων τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς μετὰ
τῶν συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων. Ἐπὶ τῶν βάσεων αὐτῶν θὰ δυνηθῇ ἡ Ἀγρο-
τικὴ Τράπεζα νὰ στηρίξῃ μίαν πολιτικὴν συστηματικῆς ὀργανώσεως τῆς
μεσοπροθέσμου πίστεως. Ἰδιαιτέρας δὲ σημασίας ἀποστολὴ πρὸς τὴν ὁποίαν
δέον νὰ στραφοῦν ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα καὶ αἱ συνεταιριστικαὶ ὀργανώσεις
εἶναι ἡ βαθμιαία κινητοποιήσις καὶ συγκέντρωσις τῶν μικροαποταμιεύσεων
τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ.

Διαμόρφωσις ἀγορᾶς κεφαλαίου.

9. Ἡ πιστωτικὴ ἀναδιοργάνωσις τῆς χώρας ἐπιβάλλει τὴν ἀναβίωσιν
καὶ ἐνίσχυσιν τῆς ἀγορᾶς κεφαλαίου καὶ τὴν συστηματοποίησιν τῆς ἀγορᾶς
χρήματος. Αἱ Τράπεζαι ἔχουν κατὰ κανόνα τὴν ἀποστολὴν ἐξυπηρετήσεως
τῶν βραχυπροθέσμων πιστωτικῶν ἀναγκῶν. Αἱ ἀνάγκαι εἶναι μονιμώτερα
κεφάλαια δέον νὰ καλύπτονται εἴτε ἀπὸ ἐπιχειρηματικὸν κεφάλαιον, εἴτε ἀπὸ
γνησίως μακροπρόθεσμον δάνεισμον. Πρὸς τοῦτο ἐπιβάλλεται ἡ συστημα-
τικὴ ὀργάνωσις τῆς βιομηχανικῆς πίστεως μὲ τὴν στενὴν συνεργασίαν τῆς
Διεθνοῦς Τραπεζῆς, πρὸς συγκέντρωσιν κεφαλαίων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ
ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ μακροπρόθεσμα βιομηχανικὰ δάνεια. Ἡ συστηματικὴ
ἄσκησις τῆς βιομηχανικῆς πίστεως δέον νὰ συνδυασθῇ μὲ τὴν διαμόρφωσιν
καὶ ἐφαρμογὴν ἐνὸς βιομηχανικοῦ προγράμματος καὶ μὲ τὴν δημιουργίαν ἐνὸς
ὑγιοῦς καὶ συγχρονισμένου βιομηχανικοῦ πνεύματος. Αἱ ὑπάρχουσαι καὶ
δημιουργούμεναι ἐπιχειρήσεις δέον νὰ τύχουν παρακολουθήσεως καὶ καθοδη-
γήσεως εἰς τὴν ἐφαρμογὴν συγχρόνων ὀργανωτικῶν μεθόδων καὶ εἰς τὴν συνεχῆ
ἐνημέρωσιν αὐτῶν ἐπὶ τῶν διεθνῶν τεχνικῶν, ὀργανωτικῶν καὶ πιστωτικῶν
ἐξελίξεων. Ταῦτα θὰ ἐπιτρέψουν τὴν εἰς εὐρυτέραν κλίμακα προσέλκυσιν ἐκ
τοῦ ἐξωτερικοῦ ὄχι μόνον δανειακῶν κεφαλαίων, ἀλλὰ καὶ ἐπιχειρηματικοῦ

ἐνδιαφέροντος, καθὼς καὶ τὴν προώθησιν τῆς δημιουργίας μιᾶς συγχρο-
σμένης ἀγορᾶς κεφαλαίου ἐν τῷ ἐσωτερικῷ.

Ἡ σύγχρονος ἐπιχειρηματικὴ δραστηριότης δὲν δύναται νὰ περιορίζεται εἰς τοὺς τεχνικούς ὄρους τῆς παραγωγῆς. Δέον νὰ ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὴν χρηματοδοτικὴν ὀργάνωσιν διὰ τῆς ὑποκινήσεως εἰς αὐτὴν εὐρύτερου ἐνδια-
φέροντος καὶ συμμετοχῆς καὶ διὰ τῆς οὐσιαστικῆς ἀξιοποιήσεως τοῦ θεσμοῦ τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν. Ἡ δυνατότης ἀσφαλῶν τοποθετήσεων εἰς χρημα-
τιστηριακούς τίτλους εἶναι οὐσιώδης καὶ διὰ τὴν ὑποκίνησιν τοῦ ἀποταμιευ-
τικοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ πληθυσμοῦ. Ταῦτα ὅμως προϋποθέτουν, μεταξύ ἄλ-
λων, τὴν δημιουργίαν ἐμπιστοσύνης καὶ δραστηριότητος εἰς τὴν ἀγορὰν χρεω-
γράφων, τὰ τελευταῖα δὲ μέτρα καὶ ἡ ἀναδιοργανωτικὴ προσπάθεια εἰς τὸ Χρηματιστήριον Ἀθηνῶν εἶναι ἄξια ἐνισχύσεως.

Ἡ βᾶσις διὰ τὴν ἀναβίωσιν τῆς ἀγορᾶς κεφαλαίου εἶναι βεβαίως ἡ ἐμπι-
στοσύνη τοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὴν σταθερότητα τῆς οἰκονομίας καὶ τὰ οἰκονο-
μικὰ τοῦ Κράτους καὶ τῶν ἐπιχειρήσεων. Αἱ γενικαὶ προϋποθέσεις διὰ τὴν
δημιουργίαν μιᾶς τοιαύτης ἐμπιστοσύνης ἔχουν ἤδη πραγματοποιηθῆ. Ἐπι-
βάλλεται ἡ ἐνίσχυσις καὶ ἡ εἰδικωτέρα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν ἀξιοποιή-
σις τῆς τοιαύτης ἐμπιστοσύνης καὶ εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτὴν θὰ εἶναι γόνιμος
καὶ ἡ σύμπραξις τοῦ Κράτους, τῶν Τραπεζῶν, τοῦ Χρηματιστηρίου καὶ τῶν
μεγαλυτέρας πιστωτικῆς ἐπιφανείας ἐπιχειρήσεων. Διαθέσιμα προθεσμιακῆς
φύσεως τῶν Τραπεζῶν δύνανται καὶ πρέπει ἐντὸς ὠρισμένων ὁρίων νὰ διο-
χετεύωνται πρὸς μακροτέρας διαρκείας ἐπενδύσεις, εἴτε μονιμώτερον, εἴτε
μέχρις ἀντλήσεως τῶν ἀπαιτουμένων κεφαλαίων διὰ τῆς ἐκδόσεως χρηματι-
στηριακῶν τίτλων ἐκ μέους τῆς χρηματοδοτουμένης ἐπιχειρήσεως. Εἰς
τάς μεσολαβητικὰς αὐτὰς δραστηριότητας διανοίγεται ἐκ νέου πεδῖον δημι-
ουργικῆς δράσεως εἰς τὰς Τραπεζὰς ἐν συνεργασίᾳ μετὰ σοβαρῶν χρηματι-
στηριακῶν οἴκων. Εἰς ταῦτα ἀποφασιστικὴ θα εἶναι ἡ συνεργασία μετὰ ἐξει-
δικευμένων τραπεζικῶν ὀργάνων καὶ ἰδίως ἡ συστηματικὴ ὀργάνωσις τῆς
βιομηχανικῆς πίστεως.

Σημασίαν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς πίστεως θὰ ἔχη βεβαίως καὶ ἡ
ἐκκαθάρισις τῶν προπολεμικῶν ὀφειλῶν. Ἡ ρύθμισις τοῦ δημοσίου χρέους
ἀποτελεῖ πάντοτε τὴν εἰλικρινῆ πρόθεσιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Αἱ
βοσικαὶ σκέψεις ἐπὶ τοῦ ὅλου θέματος ἀνεκοινώθησαν κατὰ καιροὺς ἀπὸ τοὺς
κρατικούς ὑπευθύνους. Εἰδικώτερον, ὡς πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν δημόσιον χρέος
ἐπιβάλλεται ὅπως ὁ ἐπιτευχθησόμενος διακανονισμὸς εἶναι τοιαύτης φύσεως
ὥστε νὰ ἀποτελέσῃ μόνιμον ρύθμισιν, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τοῦ χαρακτή-
ρος καὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν δημοσιονομικῶν καὶ συναλλαγματικῶν μας δυσχε-
ρειῶν καὶ τοῦ ἐπείγοντος τῆς οἰκονομικῆς μας ἀναπτύξεως. Αἱ ἀπόψεις αὐταὶ
δέον μετὰ προσοχῆς νὰ σταθμισθοῦν ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς πλευρᾶς, ἀλλὰ καὶ νὰ

κατανοηθοῦν ἐκ μέρους τῶν κομιστῶν τῶν προπολεμικῶν ἑξωτερικῶν μας δανείων διὰ νὰ ἐξασφαλισθῆ πρὸς τὸ συμφέρον ὅλων μίᾳ μόνιμος ρύθμισις.

Διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς πίστεως ἰδιαιτέραν σπουδαιότητα ἔχει ἡ εὐρύτερα ἐφαρμογὴ μεθόδων συστηματικοῦ λογιστικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων, κηθῶς καὶ ἡ καθιέρωσις μιᾶς συνειδητῆς πολιτικῆς διανομῆς μερισμάτων πρὸς τόνωσιν καὶ ὑποκίνησιν τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν παλαιῶν ἢ νέων μετόχων. Αἱ κυβερνητικαὶ προσπάθειαι διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ θεσμοῦ τῶν ὀρκωτῶν λογιστῶν καὶ τὴν τροποποίησιν τῆς νομοθεσίας περὶ ἀνωνύμων ἐταιριῶν, μὲ ἰδιαιτέραν προσοχὴν εἰς τὴν προστασίαν τῶν δικαιωμάτων τῆς μειοψηφίας, ἀποβλέπουν ἐν μέρει εἰς τὰ ἀνωτέρω. Τοιούτου εἴδους ἐξελίξεις εἶναι ἀπαραίτητοι, ἐὰν θέλωμεν νὰ οἰκοδομήσωμεν ἀσφαλῶς τὴν ἐκβιομηχάνισιν καὶ γενικωτέραν οἰκονομικὴν μας ἀνάπτυξιν. Δύνανται ὅμως βραδέως νὰ διαμορφωθοῦν καὶ ἀπαιτεῖται ἐν ἐπιγνώσει τῶν δυσχερειῶν συνεχὴς προσπάθεια καὶ ἐπιμονή.

Νομίζω ὅτι δυνάμεθα νὰ ἀποβλέψωμεν μὲ αἰσιοδοξίαν εἰς τὸ οἰκονομικὸν μέλλον τῆς χώρας. Ἀρκεῖ νὰ διαμορφώσωμεν κοινὴν ἐθνικὴν συνείδησιν εἰς τὰς ἐπιδιώξεις μας διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας καὶ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ Λαοῦ. Πρὸς τοῦτο χρειάζεται ἡ συνεργασία ὅλων μας αἱ δὲ βασικαὶ γραμμαὶ ἐνὸς ρεαλιστικοῦ προγράμματος οἰκονομικῆς σταθερότητος καὶ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως θὰ πρέπη νὰ εὔρουν τὴν ὑποστήρικτον ὀλοκλήρου τοῦ πολιτικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ κόσμου. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ δημιουργήσωμεν τὸ κλίμα οἰκονομικῆς ἀσφαλείας καὶ ἐμπιστοσύνης μέσα εἰς τὸ ὅποῖον εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτύχωμεν τὰ μεγαλύτερα δυνατὰ ἀποτελέσματα.